

10. Telefon: Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1000.
Földre: Havonta
félévre 12, egészé-
re 24, egészévre 48.
KÉLET az erde-
dőség egyetlen p-
cikkeink utánnor-
rás megjelöléséve.

DI Ramasetter Róbert

BUDAPEST

Diszter 2. I. e.

KÉLET

POLITIKAINAPILAP

Bérmertetlen leveleket nem fogadunk el.
— Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő: Jámboer Ferenc. Bucsoreti szerkesztő: Hátszegi Ernő, Strada Cobalcescu 52.
Péntek, 1936. augusztus 14.
5696. EV. AB 26. XIX. EVF. 190. SZAM

VILAG TUKRE

A „H. csoport”

Huszonegy órája elkecsereedett harc- dul a spanyol forradalmi frontokon, de lényegesen mégsem változott a hadihelyzet

Olaszország nem áll el a benemavatózói egyezményhez fűzött kikötéseitől. Tömeges kivégzések mindkét oldalon. A külföldi államok menekítik alattvalóikat a spanyol vérfürdőből

A felkelők Badajost, a kormánycsapatok Oviedot zárták körül

Párizs, augusztus 13. (Rador.) A spanyol felkelés külpolitikai frontján lényeges változás nem állott be. A francia diplomácia tovább folytatja tárgyalásait annak érdekében, hogy a benemavatózói egyezmény mielőbb életbe lépjen. Ezt egyelőre Olaszország magatartása nehezíti meg, mert Mussolini a legutóbbi napok békés hangulata után sietett kijelenteni, hogy nem áll el a francia jegyzékre első alkalommal adott olasz válaszból közölt kikötésektől. A Giornale d'Italianak ebben az ügyben irt vezércikkét Mussolini környezetének tulajdonítják.

A párizsi népfront pártjai között a spanyol ügyekben való semleges magatartás kérdésében megbeszélések indultak meg.

kommunista párt táviratot intézett a szociáldemokrata párthoz, mely foglalkozik azzal, hogy a spanyol zendülők Olaszország és Németország támogatják. A kommunista párt véleménye szerint a francia semlegességi politika a madridi kormány elleni megtorlásokra vezet. Ebben a helyzetben a kommunista párt átirata szerint közös demarsra volna szükség. A kommunista párt péntekre kérte a két párt koordinációs bizottságának összehívását. A szocialista párt a levélre adott válaszában hangsúlyozta, hogy szívesen bocsátkozik tárgyalásokba, de elengedhetetlennek tartja, hogy a népfront többi pártjához is felhívást intézzenek az értekezleten való részvétel tárgyában.

Menekülnek a külföldiek

A frontjelentések szerint a spanyolországi helyzet még mindig igen zavaros és egyelőre kilátás sincs arra, hogy az erőviszonyok jobbra, vagy balra eltolódjanak. A külföldi állampolgárok menekítési kísérletei mutatnak arra, hogy a helyzet egyre jobban elmérgesedik. Az angol kormány közbenjárására a granadai zendülő hatóságok és a madridi kormány között meg egyezés jött létre annak érdekében, hogy a Madridban lévő idegen állampolgárok eltávolozzanak a spanyol fővárosból. Az idegenek elszállítása csütörtökön reggel már meg is kezdődött. Háromszáz angol alattvaló hagyta el ma Madridot, további kétszáz azonban nem hajlandó távozni a fővárosból, holott az angol hatóságok újra figyelmeztették őket.

A londoni spanyol követség megcáfolta azt a hírt, hogy a madridi kormány Valenciába költözött volna át. Fantasztikus hírek érkeznek a két tábor által elküvetett vérengzésekről. A Madridban megjelenő El Mundo Obrero című lap cordovai jelentése szerint, a felkelők kétezer embert lőttek agyon. A San Sebastian melletti ütközetben a zendülők elfogtak egy páncélos autót, amelyben hat milícia tag volt. Ezeket rövid bírói eljárás után kivégezték.

Bossuból erre a kormánycsapatok két gazdag kereskedőt lőttek agyon.

A különböző frontokon rendkívül éles harcok folynak. A portugál határon, Badajost környékén, a déli fronton Malagától mintegy 50—60 kilométernyire, északon pedig Burgos, Pampeluna, San Sebastian és Tolosa környékén rendkívül elkecsereedett harcok dülnek. A guadarramai fronton a két tábor állásaiban nem történt változás. Északon a zendülő csapatok repülőgépekkel operáltak, míg madridi jelentés szerint a kormány milicái Teruel tartományban érték el helyi sikereket. A kormány bányász-milicái Oviedo környékén szétszórtak egy felkelő csapatot. Bajonéből viszont azt jelentik, hogy a felkelő csapatok már Tolozan tul is falvakat foglaltak el.

Lisszaboni jelentés szerint Badajost a zendülők körülzárták. Az ellenforradalmárok repülői állandóan bombázzák a várost, melynek lakói a portugál határra menekülnek át. Ugyanakkor a kormány azt jelenti, hogy bányász-milicák Oviedot zárták körül. Badajostnál négy zendülő repülőgép támadta meg a kormánycsapatokat. A repülőkből száz darab 30 kilogramos és öt darab kisebb bombát dobtak le.

(Folytatás a 8-ik oldalon.)

Mit hoz a zsidó jövő?

Írta: C. Z. Kibizel (Jeruzsálem)

Talán vakmerőségnek, vagy ostobaságnak tűnik soknak a szemében ma, amikor Erec Jiszraelben még dülnek a harcok, pillantást vetni a jövőbe. Mert hiszen tudjuk: mindaddig, míg az országban nem áll helyre a nyugalom, az angol királyi bizottság pedig a jövőt és az ország sorsát hordja magában. Ő a delphi orakulum. Majd ha ki fogja hirdetni homályos döntését, lehet csak szó arról, hogy a jövőbeni dolgokról beszéljünk.

Aki így gondolkozik véleményem szerint tulságosan befolyásoltatja magát a módtól, ahogyan az angolok a palesztinai dolgokat látják. Bizonyára az örültségnél is több, ha már ma azon törnénk a fejünket, hogy a királyi bizottság hogyan fog határozni. Ez ténylegesen még távol van. De van egy sokkal közelebb fekvő jövő is: és pedig, az az idő, mely máttól kezdve addig a napig terjed, amikor a királyi bizottság közzé fogja tenni szakvéleményét. Semmi sem volna veszedelmesebb, mintha megelégednénk azzal, hogy a közbeeső időt „várakozással” töltenék be. Amit az idő tőlünk követel, nem egyéb, mint fokozott és alkotó tevékenység.

A közeljövőről mindenki tudja közölünk, hogy abban az órában, amelyben a mostani törvény nélküli állapot megszűnik az országban, egy másik következik, amely az eddiginél is nehezebben lesz elviselhető. Ez pedig a döntést váró állapot lesz. Nemcsak mindnyájunk számára lesz kemény idepróba az az idő, hanem ki fog hatni az egész zsidó ujjáépítésre. Könnyen ki lehet számítani ennek az időnek minimális tartamát. Tegyük föl, hogy már holnap ismét beáll a régóta vágyott, de a láthatáron még nem jelentkező „békéállapot”. Akkor a Royal Commission legalább két hónapig marad az országban. Két újabb hónap mulik el, amíg a bizottság feldolgozza a jelentés anyagát és legalább még egy hónap kell, amíg nyilvánosságra hozzák és megvitatják a parlamentben és amíg végül a kormány döntött.

A döntés tehát legkorábban fél év múlva történhetik. El „várakozási idő” számára programot kell készíteni, amelynek az időnek kellemetlen következményeit — az anyagaikat és a szellemeket egyaránt — messzeemelés ellen sulyozni tudja. Mindenekelőtt el kell helyezni az újonnan érkezőket és a leggondosabban ki kell építeni összes pozíciókat az országban. Ez kell, hogy a közeljövőben legyen a programunk. Ha a mai bizonytalanság bénító árnyékában nem tudunk lényeges újat teremteni, a jövő szempontjából még mindig abban a helyzetben vagyunk, hogy mai tulajdonunkat aláépítsük és eltávolítsuk kisebb és nagyobb fogyatékoságainkat. Az utóbbi évek fejlődése sokkal viharosabb volt, semhogy elkerülhetők lettek volna a fogyatékosok.

Az ország összes produktív erőt ennek a fordulatnak a sorsát állítani az: jelenti, hogy a kikényszerített várakozási időt átváltoztassuk az anyagi és szellemi megerősödés korszakára és olyan harcra, amely a felkészítésére, amely, ha elkerülhetetlen, sokkal sulyosabb lesz, mint aminővel eddig dolgunk volt.

Kézenfekvő, hogy e program megvalósítása tekintetében a nemzeti alapoknak az országépítés szempontjából újra be kell bizonyítaniuk kimagasló jelentőségüket. Ennélfogva a diaszporabeli zsidóságnak is részt kell vennie a „várakozási idő” programjában. A galut zsidósága számára nincs jobb és nevesebb eszköz a várakozás idegpróbájának, minthogy intenzív munkát végezzen a nemzeti alap számára.

gymnázium
véházi
at
gyminiszter
az összes
gy meg-
hely meg-
zakban. A
ok a kávé-
nkás
til
alesi mun-
st tartott
atározották,
rnyék bá-
apon belül
zénbányák
sztrájkban
észt.
REK
RÓL
lyre
pont-
versenyek
számítva a
ország ve-
24 bronzér-
17-13-6.
ag 6-5-7.
anciaország
8. Japán
usztria 3-
Hollandia
14. Egyip-
16. Kanada
8. Norvégia
0. Lengyel-
jének ered-
olimpiai re-
kino japán
p. 5. Ne-
dia 4:53.8 p.
ndia 8:0.
szág 11:7
ek 56:23.
ada-Uru-
ott a cseh
gyar győ-
y).
nglia 6:1.
berg eszt
chin olasz
mán ellen.
6 csoport-
6 eredmé-
szág 9:3.
—Kanada
guay-Ro-
—Törökor-
A tovább-
t hármas
Magyaror-
rült egy
ófutamai-
ettek: I.
4:47.2 p.
szág 4:50.6
Hollandia
egy tízed
ai rekord-
nia 4:46.2
dó H. P.
Pop 10.

Gamelin Varsóban

Azok a tárgyalások, amelyeket Gamelin francia vezérkar főnök folytat Varsóban, kétségkívül a legfontosabb azok közül, amelyek az európai diplomácia borszorkánykonyhájában az utóbbi hónapokban lejátszódtak.

A háború után Franciaország volt az, mely az évszázadokon keresztül elnyomott lengyel népnek önállóságot adott és a versaillesi békeszerződés nyomán alakult meg a negyvenmillió nagy Lengyelország, mely ma már odáig jutott, hogy gyarmati követelésekkel lépjen fel a világ nagyhatalmaival.

Franciaország segítette a nagy Lengyelországon azzal, hogy Keletporoszországon keresztül csatornát vágott számára a tengerhez és szabad várossá minősítette át Danzigot, hogy a nagy darab lengyel föld tengeri kikötőhöz jusson.

A lengyel külpolitika azonban a hitlerizmus diadalra jutása után hátat fordított Franciaországnak.

A nagy Lengyelország ezerféle belső bajjal küzd. A világ legnagyobb kisebbségi országa, amelynek számolnia kell a német irredenta fondortáival, a sokmillió ukrán néptömegek függetlenségi küzdelmével és emellett meg kell védenie a danzigi korridort, melynek nyugodt birtoklását a német expanziós törekvések megzavarták.

Béke, a harcias lengyel külügyminiszter úgy kívánt segíteni a bajokon, hogy fejest ugrott a német szövetségbe. Tíz éves megállapodást létesített Hitlerrel, aki kötelezte magát, hogy ezidő alatt nem tart igényt a korridorra és Danzigra.

A lengyel külpolitika nyilván késpénznek vette Hitler ígértét és úgy gondolta, hogy hűségű szövetségést talál a Harmadik Birodalomban.

Ez a hü álom máris szertefoszlott most, amikor Göbbels propagandája nyomán diadalra jutott a hitlerizmus a szabad városban és már csak rövid idő kérdése, hogy a német expanzió mikor fogja magába olvasztani Danzigot.

Még valamit tudunk a következő hat-hét hónapra. Azt, hogy a Palesztina kérdésben érdekelt körök ez idő alatt hangos politikai agitációt fognak kifejteni.

Vannak emberek, akik úgy képzelik a Royal Comissiont, mint egy szigorú tanárt, aki le fog vizsgáztatni bennünket és az arabokat és aki előtt csak akkor lehet beszélni, ha kérdezik. Mások viszont úgy képzelik el a bizottság munkásságát, mint egy törvényszéket, ahol tilos beszéddel befolyásolni a „még kialakulatlan eljárást”. Mind a két elképzelés téves. A „Royal Comission” Palesztinába való érkezése nem fogja a politikai vitát elnémitani, sőt ellenkezőleg, valósággal orkánra fogja felduzzasztani. A mi feladatunk lesz gondoskodni arról, hogy ebben az orkánban a mi hangunk kihallassék és hogy mindaz, ami mondanivalónk lesz, a politikai sulynak maximumát gyakorolja.

Teljes joggal mutattak rá különböző oldalról, hogy a „Royal Comission” kiküldetésének voltaképpen nincs is alapja és ma még nincs megállapítva az sem, vajjon Palesztinának két pártja rendelkezésre fog-e állni a bizottságnak. Itt senkinek kétsége sem lehet, hogy az egyetlen kérdés, amiről valóságban szó van, egyúttal az egyetlen, amely látszólag nem tartozik a bizottság hatásköréhez.

A brit kormány intencióiával szemben való minden kötelességet mellőző pillanatig sem szabad felednünk, hogy döntő tényező mégis a brit érdek lesz. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt sem, hogy a Royal Comission-nak milyen kitűnő eszközei vannak arra, hogy *technikai* megfontolások alapján tisztára *politikai* döntést hozzon. A bizottság hajlamos lehet bizonyos körülmények között a leggyöngyös ellentétállás vonalára lépni. A mi legfontosabb politikai feladatunk a közeljövőben bebizonyítani Angliának, hogy a „leggyöngyös ellentétállás” semmiesetre sincs a zsidók oldalán. Nincs jobb eszköz e célra, mint ha a Palesztina-kérdést kiemeljük az angolok, zsidók és arabok surlódásának szűk atmoszférájából és visszahelyezzük a történelmi és etikai összefüggésekbe. Mert ez lehet egyetlen, nagy és eredményre biztató megoldása a zsidókérdésnek.

Angolok, arabok és zsidók ma olyan játszma három partneréhez hasonlítanak, akik közül kettő nyílt kártyával játszik, a harmadik azonban elföldi lapjait. Az egész világ tudja, mit akarnak az arabok és zsidók, de senki sem tudja, mit akarnak az angolok. Ugy látszik, ők még nem határozottak afelől, hogy milyen lapot fognak kitenni az asztalra, mint érdekeik tromfját. Csak egy bizonyos: ha a lap kint van, akkor út.

E kártyalap megválasztása azonban befolyásolható. Mert a brit érdekek nem tisztára tárgyi megfontolásoktól függenek, hanem különböző láthatatlan dolgoktól. Egyik legfontosabbja ezeknek, hogy az egész brit birodalomban különös figyelemmel viseltetnek az izlám iránt. Az araboknak ez a nagy tromfja. Helyzetünk hasonlít a kenyérmaghoz, amely a két hatalmas malomkö — Anglia és az Izlám — közé jutott. Egyetlen maradék egy ilyen mag számára, ha patakkövé válik, amely ellent tud állani a megsemmisítő nyomásnak.

Ügyünk kökeménysége azonban csak mint a zsidó problémának *világkérdés* változásában mutatkozik. Egyedül ebben a formában bizonyul a Zsidó Nemzeti Otthon és cionizmus az ő kettős természetében mint gyakorlati szükség és erkölcsi igény. A *szükségnek* éles kihangsúlyozása segítséget hozhat és segítséget hoz mindama népek részéről, amelyek számára a saját zsidókérdésük megkönnyítésének elvágtatását jelentheti a Palesztina-újraépítés megadására. A Palesztina-mandátum legfelsőbb fóruma pedig nem az angol kormány, hanem a — Népszövetség.

Az utóbbi idők tapasztalatai bizonyára indokolják e fórum autoritása iránt táplált kételyünket. Az örmények, assziryok és abesszinek sorsában semmi szín alatt sem akarunk részesedni. Am a harcban, amelyet meg kell vívnunk, a zsidókérdésnek mindenütt való jelenléte, egyike a mi legnagyobb tromfjainknak. És ha a Népszövetség nem is az a hatalom, amelyre rábízhatnánk érdekeink védelmét, mégis az a sánc, melyről küzdeni tudunk.

Svájci képeslevelezőlap

Zürich, augusztus hó

Harminc óra alatt három országon szaladt keresztül a vonat. Svájccal délelőtt 10 órakor találkoztunk először két határrendőr képében, akik Buchsban szállottak fel a vonatra. Hogy milyen rangot viselnek, nem tudtuk megállapítani. Zöld parolin kettőjüknek összesen tizenkét csillagjuk lehetett. Alighanem sergentnek hívnák nálunk mind a kettőt.

Két utitársunknak hiányzott a svájci vizum az utlevéléről. Nem volt idejük odahaza megszerezni.

— Vizum? — kérdi a határrendőr.

— Nincsen — hangzik a válasz és átnyújtják a kongresszusi delegátusi igazolványt azzal a mifelénk naiv és merész kéréssel, hogy a határon kapják meg az ingyen vizumot.

A két határrendőr udvariasan sopánkodik. Sajnos nem tehetik. Bélyeget kell ragasztaniok az utlevélbe és a bélyegekkel el kell számolniok. Ellenben nincs kifogásuk az ealen, hogy az urak utazzanak vizum nélkül Genf-be. Ott biztosan kapnak az utlevélükre ingyen megfelelő pecsétet.

Akár hiszik otthon, akár nem, így utazott vizum nélkül a két delegátus ingyen és bérmentbe Genf-be.

A második svájci impresszió nem ilyen kellemes. Negyven centimebe kerül egy pohár tej a pályaudvaron. A szegény romániai utas, aki mielőtt utrakelt négy darabba tört minden lejt, hogy tovább tartson a pénze, riadtan számolja át lejtje a tej árát. Huszonkét lejt egyetlen pohár tej! Irtozatosan drága.

Holott valójában nem is olyan drága a tej. Csak a lejt nagyon olcsó. Ugyanennyibe került a tej akkor is, amikor egy svájci frankért nem 55, hanem csak 33 lejt kértek. És különösen nem drága ország Svájc a svájciaknak, mert éppen most érdeklődünk meg a vasuti kalauztól, hogy 350 frank — majdnem 20.000 lejt — a havi fizetése.

A frank drága, de az ország tündéresen szép. Égbe nyúló hegyek között mesebeli égszinkék és tengerzöld tavak mellett szalad a vonat. Gözmozdony helyett villány hajtja a vonatot óránként 80 kilométer sebességgel.

Mozdonyfűst híjján olyan tiszták a kocsi, mint a csokoládédobozok, de a vidék is olyan ragyogóan tiszta, mintha naponta végig sopergetnék a hegyeket és völgyeket és havonta egyszer nagymosásba adnák az egész országot. Művészien van megorganizálva. Az egész tájék a svájci látkép természetis szépsége mellett, jórészt emberi kéz munkája. Sziklás hegyeken pompás szőlőteraszok, százfél ágazó autótutak és vasuti sinek. Villamosok futnak be a legtávolabbi erdőkbé, ahol padokkal szegélyezik és villanyvilágítják az erdei utakat. Buchsból Genfigig egy pillanatra sem szűnnek meg a vasut mentén az épületek, takaros falvak, csupa emeletes házakkal, városi polgárok-nak látszó paraszttokkal, középkori patinájú parányi városok és vizesékek mellett épített óriási gyárüzemek váltogatják egymást a vasuti sinek mellett.

Kétmillió nyolcszáz ezer ember él egymás mellett 41.000 négyzetkilométeren. És hogyan élnek! El kellene nálunk kérni ezt az egyszerű receptet. Hetvenegyszázalék német, 23 százaléknyi francia, 5 százalékos olasz és egy százalékos Julius Caesar katonái közül ittragadt ősi latin népség lakik huszonkét kantonban közös politikai határok között olyan békében és egyetértésben, mint ha ez volna a világ legtermészetesebb dolga. Mindegyik a saját nyelvén él és beszél, hatóságai ember pedig mind a három nyelven. Tell Vilmos szelleme lebeg a svájci tavak felett. A híres nyíl, amellyel az öreg szabadságharcos lelőtte fia fejéről az almát és Gessler Herman nyakáról a fejét, nemcsak a svájci árukat hirdető plakátokon díszleg, hanem ott él a szívekben még a rüthli alkotmány, bár Hitler emisszáriusai erősen döngözik a svájci „Eintracht und Liebe” ércből való falait.

Csak svájci tehenekből lehet olyan pompás tejet fejni, amit a zürichi tejcsarnokokban árulnak. Isten tudja azonban, hogy milyen állatból fejtik a kávé. Tökéletesen ihatatlan. Zürichben pláne cukor nélkül isszák a tejes kávé és ha az idegen cukrot találna kéri, három lejt kérnek tőle három kocka cukorért. Három lejtért éppen egy falatra való kenyeret adnak a kávé mellé és minden darab kenyeret külön kell kérni a pincértől, aki minczen hozzászólva, hogy romániai méreteken fogyasztja a vendég a kenyeret.

Bécsi szeletet is jobb odahaza enni, mert Zürichben 3 frank ötvenet, 165 lejt kérnek

egy adagért, odahaza talán egy egész bornyut adnak ennyi pénzért. Egy marék áfonya száz lejt a gyümölcsös boltban, a szedret szinte szemenként fizetik, viszont a bibliai szőlőgerezdekre emlékeztető gyönyörű olasz szőlő kilója mindössze 80 lejt. A legolcsóbb ebéd: leves Maggikockából, piritott krumppli és vízbe főtt spenót, 60 centime: 36 lejt. Tíz deka ementáli sajt 20 lejt, tíz deka svájci csokoládé harminc. A dohány romániai viszonylatban nemcsak drága, hanem rossz is, még szerencse, hogy a gyufát ingyen adják hozzá.

Ingyen lehet nézni a zürichi tavat is. Férfiak és nők, fiatalok és öregek ülnek tizesével a tó partján és a hid karfáján és reggeltől estig horgásznak. Hogy miért teszik: rejtély, mert óraszámra, még egy aprócska cigányhal sem akad a horgukra. Talán azért, mert ráérnek. Alighanem sokan érnek rá horgászni, mert a világkrisis alattomos utakon befurta magát Svájcba is. A régi boldog eldorádónak vége. Egyre kevesebb bólláru amerikai érkezik a tündéri hegyek közé és a környező országok autarkias rendszere szíven találta a svájci óra, csokoládé és selyem exportját.

Zürichben 230.000 ember él és e pillanatban 15.000 ember van munkanélkül. A berni központi kormányhoz éppen tegnap futott be egy indítvány 164.373 aláírással, amely népszavazást kér a kötelező állami munkanélküli biztosítás és a kriszisegély bevezeté-

Cluj különböző intézményeinek kiküldöttei gyűléseztek a városházán a bolgár kertészek ügyében

Pénteken dől el, hogy milyen sors vár a cluji bolgár kertészekre

Cluj, augusztus 13. (Az Uj Kelet tud.) Tegnap számunkban beszámoltunk a bolgár kertészeket ért meglepetésről, akiket 11 nappal ezelőtt belügyminiszteri rendelet tiltott el attól, hogy zöldegeiket értékesíthessék. Mint jelentettük, a bolgár kertészek küllöttseleg jelentek meg Anca dr. alpolgármester előtt, ahol előadták panaszaikat. Anca dr. megígérte, hogy az interimár bizottság elé terjeszti az ügyet, amely igyekezni fog kedvezően eljárni a kertészek ügyében.

Tegnap reggel ült össze az interimár bizottság, amely elhatározta, hogy a város különböző intézményeinek képviselőit hívja össze a városházára, akiknek kikérni a véleményüket a bolgár kertészek ügyében. Még a tegnap délelőtt folyamán gyűlést tartottak a városházán a klinikák,

sére. Egyedül a zürichi kantonban 35.699-en irták alá a népszavazást kérő ívet. Tizenkilenc százaléka az összes szavazásra jogosultaknak!

A krisz nyomai jól látszanak a zürichi kirakatokban is. Zürich, ahol a derék nyárs-polgárok biciklin közlekednek a városban, ahol a férfiak szombat déliben rövid nadrágot huznak és hétfő reggelig szeges bakancsokkal és kurta botokkal a hegyeket járják, ahol az asszonyok és leányok korán eltérbéyesednek, fantázia nélkül öltözködnek és tökéletesen hiányzik belőlük a székszepl, az a Zürich, ahol a világ tőzséje székél és mindent józan és rideg számokban tudnak kifejezni, naiv amerikai blöffökre rendezkedik be.

„Nálunk mindent olcsóbban vásárolhat, mint másutt”, hirdetik a táblák a kirakatablakokban vérszegény ötlettel és kevés meggyőző erővel, mert az az igazság, hogy ugyanolyan drágán árulnak, mint a szomszéd boltban.

A krisz, a félelmetes krisz készíti a derék kereskedőket erre az átlátszó és ártatlan hazugságra. De hiába, a svájci emberből nem lesz egy könnyen leventei polgár. Még egészséges ötlete sincs a csalafintaságra. Akár üres a szálloda, akár tele van, minden zuga, a szoba ára egy banival sem olcsóbb, vagy drágább, eszükbe sem jut kihasználni a konjunkturát.

Es a keresztültutató utas a svájciakkal együtt remeg azért, hogy a leikeket is demoralizáló krisz el ne áraszsa ezt az országot is. Maradjon meg ez a Svájc úgy, ahogy van, takarosan és kedvesen, nekünk távoli országok lakóinak is, legalább illúzióknak.

Jámbor Ferenc

„Nem mehetünk ellenzékbe, mint a cuzisták protektorai”

A botosani liberális értekezlet nem tanácsokkal, hanem figyelmeztetéssel akar szolgálni a kormánynak

Bucurest, augusztus 13. (Az Uj Kelet tud.) Megirtuk tegnapi számunkban, hogy a demokratikus elvek mellett kitartó liberális vezetők Botosaniba demonstrációt hívtak egybe a jobboldali veszedelem ellen. A „Zorile” értesülése szerint a szónokok ezuttal nem fognak megelégedni azzal, hogy hitet tegyenek a liberálisizmussal és azután babérjaikon pihenjenek, miközben a kormány zavartalanul támogatja az anarchikus alakulatokat. Botosaniban kategorikusan figyelmeztetni fogják a kormányt kötelességére a párt programjával, az ország nyugalmával és jövőjével szemben. Az értekezlet színhelyéül azért választották Botosanit, mert a jobboldali alakulatok, főleg pedig a cuzisták különösképpen a moldovai megyékben rendelkeznek erős szervezettel főlött. Az értekezlet egyik kezdeményezője a következőket mondotta a „Zorile” munkatársának:

„Akciónknak nem az a célja, hogy igazolja további kormányon maradásunkat. Végeredményben a liberális párt már nem

a Nőkórház, a kamarák, a fogházak, a csendőrség, a különböző otthonok, a kereskedelmi kamara, a hadtest, a gyermeksegélyező, a rendőrség és az állambiztonsági hivatal képviselői. Az állambiztonsági hivatal képviselője a szükséges iratokkal együtt jelent meg a városházán, ugyanis a belügyminiszteri rendelkezést ők kapták kézhez. A gyűlés, amelyen különös módon egyetlen kisebbségi testület képviselője sem szerepelt, egyhangúlag nemmel választott arra kérdésre, hogy megadják-e a bolgár kertészeknek az árusítási engedélyt vagy nem? Ennek a döntésnek az alapján pénteken újabb interimár bizottsági ülés lesz, ahol végérvényesen eldöntik, hogy árusíthatnak-e a bolgár kertészek, vagy nem?

fog sokáig kormányozhatni. Azok számára, akik a hatalom fényében elvesztik fejüket, a kormányról való távozás a véget jelenti. Számunkra azonban az ellenzékbe vonulás kormányzásunk mérlegének elkészítését és egy lelkiismeretünk fölötti ítélőszéket is jelent: mennyiben tettünk eltehető kötelességeinknek azokkal szemben, akiknek bizalma az ország ügyeinek élére állított. Nem vonulhatunk ellenzékbe, mint a gogo-cuzisták protektorai és büntársai.”

OLLA
GUMMI

minőségileg utánozhatatlan. Néhány évtized óta az egész világ egészségét óvja. Orvosi-lag ajánlva.

Az

Mey

Genf, helyzet viszonyulásától eről tegnap nagy fi és vend a kong jául. Es zsidó v rísülés és nem reszus. wfan, tak a kai és vezeti mitizmt és bo egyi b

J. L. egyik v Union t azón l a london felelően gátusok Wise m amelybe csoporto resszus nek adó kizárása sokat, a a szovje az orosz toztatás cionista indítván szus plé ja vissz Fibe tott ki óriási té a kíváns lesztinai szemben fogadják má. Az vében L sára és Louis zsidó ko részvétel dött ame a komm ták mag eleres t Ezzel munist

A kon vette kez indulása Landsma frakciók mélyreha kongress csak ors nem poli Ing. R dal repr dik Stric dotta — inkább f nalat jel Nahum resszus t bizottság Egyébb

Az általános vita a genfi zsidó világtörvényszéken

A középeurópai delegátusok nem mondhatják el Genfben a „teljes igazságot“

Vihar az amerikai kommunisták mandátumai körül. „Nem tudjuk elfelejteni és megbocsátani a kommunisták árulását a palesztinai zsidó érdekek ellen!“

Meyer Ebner nagy beszéde a kongresszuson

— Az Új Kelet kiküldött munkatársától —

Genf, augusztus 13. A zsidó nép általános helyzete, gazdasági, társadalmi és politikai viszonyai feltárásának szentelte első plenáris ülését a genfi zsidó világtörvényszék. Az éről szóló referátumokat, amelyeket lapunk tegnapi számában ismertettünk részletesen, nagy figyelemmel hallgatták a delegátusok és vendégek. Ezek a referátumok szolgálták a kongresszus további munkájának alapjait. Es ezzel új stádiumba lépett a genfi zsidó világtörvényszék. A következő plenáris ülések már izgalmas vitákat produkáltak és nem egy kritikus fázison esett át a kongresszus. A bevezető referátumok elhangzása után, mint jelentettük, nyomban megalakultak a kongresszus szakbizottságai. A politikai és gazdasági bizottságba 35—35, a szervezeti és alkotmány-bizottságba, az antiszemitizmus elleni harc, a gazdasági önvédelem és bojkottbizottságba, a jelölő és a pénzügyi bizottságba 15—15 delegátust választottak.

A kongresszus díszelnökevé Julian W. Mack amerikai főbíró választották meg. Ugyanazon az ülésen, amelyen a kongresszus elnökségét választották meg, került sor a mandátumok igazolására. A vita során felmerült a jelenlegi palesztinai helyzet és a kommunisták szerepének kérdése az arabok támogatásában. Ez a kérdés rendkívül izgatott szócátát idézett elő a kongresszuson. Nathan Isaac professzor, az igazoló bizottság elnöke, jelentésében többek között közölte, hogy a washingtoni választói gyűlekezetből kizárt ellenzék saját felelősségére öt kommunista delegátust küldött Genfbe s miután ezek megtagadták a kongresszus többségét alkotó csoportok azon kívánságát, hogy elítéljék a palesztinai kommunisták szerepét a mostani zavargásokban, a kongresszus végrehajtó bizottsága megtagadta az öt kommunista mandátum igazolását.

A zsidó kommunisták és a kongresszus

J. L. Fine, az angliai munkásdelegáció egyik vezetője, az United Ladies Tailor Trade Union titkára, kifejtette, hogy a maga részéről legtovább áll a kommunizmustól, de a londoni szakszervezetek utasításainak megfelelően tiltakoznia kell a kommunista delegátusok kizárása ellen. Apellált dr. Stephen Wise megnyitó beszédének azon passzusára, amelyben kijelentette, hogy egyetlen zsidó csoportot sem fog kizárni magából a kongresszusból. Fine ezenkívül azon véleményének adott kifejezést, hogy a kommunisták kizárása megnehezítheti azokat a tárgyalásokat, amelyeket a kongresszus vezetősége a szovjetkormányval szándékszik folytatni az orosz hatóságok magatartásának megváltoztatása érdekében a héber kultúrát és a cionista mozgalmat illetően. Végül azt az indítványt terjesztette elő, hogy a kongresszus plénuma Isaac professzor jelentését utalja vissza a bizottsághoz revízió végett.

világtörvényszékkel helyezték magukat ellentétbe, miután a zsidó világtörvényszék egyik legfontosabb feladatát abban látja, hogy támogatssa a Jewish Agencyt a zsidó nemzeti otthon felépítésében.

— Amit mi teszünk, az a zsidó nép érdekében történik. A közvélemény félrevezetése volna a mi magatartásunknak olyan értelmezése, mintha az amerikai zsidó kongresszus a kommunizmus és a kommunista propaganda ellen akart volna cselekedni. Ezzel szemben az az igazság, hogy az amerikai zsidó kongresszus ez év februárjában el volt szánva arra, hogy hivatalos meghívót intéz miután szervezeteihez, amelyek kommunista jellegűeknek voltak elismerve.

Amikor azonban kitörték a palesztinai zavargások és a kommunista sajtó nyomában heves propagandát indított a mi érdekeink ellen, az amerikai zsidó kongresszusnak nem állott többé módjában a kommunistákat meghívni.

Nem tudjuk elfelejteni és nem tudjuk megbocsátani a kommunisták árulását a zsidó érdekek ellen.

Isaac professzor, az igazoló bizottság elnöke, rámutatott még arra, hogy a jelenlévő öt kommunista delegátus, akik mandátumuk igazolását kérik, kijelentették, hogy továbbra is azonosítják magukat a kommunisták eddigi magatartásával a palesztinai zavargások tekintetében.

A vita után a kongresszus tulyom többsége huszonegy szavazattal ellenében elfogadta az igazoló bizottság előterjesztését.

Az általános vita

A kongresszus következő plenáris ülésén vette kezdetét az általános vita. A vita megindulása előtt Robert Stricker az ausztriai Landsmanschaft nevében tiltakozott politikai frakciók alakítása ellen, melyek szerinte mélyreható ellentéteket fognak előidézni a kongresszuson. A kongresszus delegátusai csak országos tituletekre tagozódnak és nem politikai és vallási rétegekre.

portjai egységes munkáfrakcióba tömörültek a kongresszuson, amelyben ugy a cionista, mint a nemcionista munkásképviselek is résztvesznek. Dr. M. Nurock rigai főrabbi kezdeményezésére viszont vallásos blokk is alakult a kongresszuson. Ugyanez a országos testületeket is fentartják. Így a több mint nyolcvan amerikai delegátus dr. Stephen Wise vezetésével egységes frontba tömörült.

Az általános vita alatt a kongresszus végrehajtó bizottságához javaslat érkezett, hogy szakítsák félbe a vitát, miután több országos delegáció tagjai, az illető országok diplomáciai képviselői által gyakorolt nyomás folytán akadályozva érzik magukat abban, hogy jelentést tegyenek országuk zsidóságának helyzetéről.

Különösen a lengyelországi, romániai, ausztriai, litvániai és lettországi delegációkról van

Togal - TABLETTA bevált szer
Rheumánál | Hüüéseknel (grippnél)
Köszvénynél | Ideg- és
Ischiászánál | Fejfájásoknál

Togal nemcsak a fájdalmat enyhíti, hanem a betegség okozóit is megsemmisíti. Kiváló szer a húgysavat és elpusztítja a baciúsokat. De csak Togal-t vegyen! Togal nem pótolható más szerrel! Gyógyszertárban és drogeriában kapható.

szó, amelyeknek tagjai kijelentették, hogy ismert okoknál fogva nem áll módjukban országuk zsidóságának helyzetéről a teljes igazságot elmondani. A végrehajtó bizottság mégis úgy határozott, hogy folytatja az általános vitát, de annak általános jellegét kölcsönöz, úgy, hogy az említett országok zsidóságának helyzetéről nem fognak speciális jelentéseket tenni.

A lengyel delegáció bizottságot küldött ki, amelynek feladata megszövegezni azt a nyilatkozatot, amelyet a delegáció a lengyelországi zsidóság helyzetéről fog a kongresszus plénuma előtt felolvasni.

Meyer Ebner beszéde

Az általános vita első szónoka Edward Israel baltimorei rabbi (Amerika) volt, aki az Egyesült Államokban élő négymillió zsidó helyzetéről tartott rendkívül érdekes jelentést. Ezután dr. Mayer Ebner, a romániai delegáció vezetője tartotta meg beszédét, aki többek között a következőket mondta:

— Életemben kétszer vettem részt első kongresszuson. Először 1897-ben Baselben, az első cionista kongresszuson és most másodszer az első zsidó világtörvényszék megnyitóján. Baselben felemelt lélekkel ültünk, míg itt mély gyászban, a világ zsidóságának helyzete miatt. 1897-ben biztosítva voltak emberi és polgári jogaink és Baselben a nemzeti emancipáció alapkövét raktuk le. Ma kérdéssé tették ezt az emancipációt. Századokkal estünk vissza és újból harcolnunk kell emberi és polgári jogainkért. 1897. jelentette első kongresszusunkat a nemzet fenntartásáért, a mai első zsidó világtörvényszék viszont az egyének fenntartásáért lép fel. A bási kongresszuson a zsidóság kérdése, a mostani genfi kongresszuson a zsidókérdés, a zsidó ember kérdése áll előtérben. Sajnos, a világ zsidóságának egy része semmitsem tanult és mindent elfelejtett az elmúlt negyven esztendő alatt. Herzl próféta szemmel ismerte fel, hogy a mi szerencsétlenségünk elsősorban az egységes zsidó politikai vezetése hiánya. Az antiszemitizmus ma már nem lokális, hanem univerzális jelenség.

A zsidó világtörvényszék feladata az egyetemes megsemmisítést akarattal a mi univerzális életkörülményeink szembehelyezni.

A zsidó szolidaritás az antiszemiták által terjesztett mese. Mi valóságga kell, hogy tegyük azt. A zsidó világtörvényszék közös nevezője kell, hogy legyen minden zsidónak. A zsidó világhatalom is a mi ellenségeink meséje. Világhatalom ugyan nem vagyunk, de tehetetlenek sem. Valójában nem annyira anyagi, mint inkább erkölcsi hatalom vagyunk. A keresztény világ nem szívesen fog-

alkozik a mi nyomorunkkal, de nincs megszűsz az idő, amikor

ez a világ és különösen a Népszövetség kénytelen lesz a zsidókérdéssel foglalkozni, akár akar, akár nem.

Egyre csökkennek életlehetőségeink és egy napon meg fog kezdődni a nagy zsidó halál, ami rettenetesebb és borzalmasabb lesz, mint ahogy azt általában elképzelik. A zsidó világtörvényszéknek elsősorban nagy zsidó világtörvényszék kell lennie, amely a világ lelkiismeretéhez szól. Lényegében azonban állandó intézménye kell, hogy legyen a zsidóságnak mindaddig, amíg el nem vesztí léte jogosultságát, ami akkor fog bekövetkezni, amikor a zsidókérdést az emberiség szellemében oldják meg.

Nemzetközi zsidó bank

Dr. Ebner után dr. Nurock rigai főrabbi, I. Neiditsch (Párizs) és Berl Locker (Palesztina) szólaltak fel. Neiditsch többek között javasolta

egy nemzetközi zsidó bank létesítését, a különböző országokban élő zsidók gazdasági felsegítésére.

A bank székhelye Londonban volna, míg fiókjai minden országban, ahol a zsidók gazdasági elnyomatásban élnek.

Sally Mayer, a svájci zsidó hitközségek szövetségének elnöke, beszédében arra az álláspontra helyezkedik, hogy a kongresszus hibát követne el, ha prejudikálna az asszimilációval szemben.

Sok zsidó számára — mondotta többek között — nem átmeneti állapot, hanem megváltozhatatlan tény a diaszpóra, mert az országgal, amelyben élnek, elválaszthatatlanul összenőttek.

Dr. S. Margoshe rámutat arra, hogy az amerikai zsidók helyzete fénysáv az antiszemitizmus világát borító felhőin. Szerinte az amerikai antiszemita csoportoknak nincs nagyobb jelentőségük.

Morris Myer, az angliai zsidók kedvező helyzetéről számol be és bejelenti, hogy az angol delegáció pénzügyi tervet fog előterjeszteni a szűkülő közösségek felsegítésére.

Dr. Hugo Stranzki csehszlovákiai delegátus többek között kijelentette, hogy Csehszlovákia azon ritka országok közé tartozik, ahol a politikai és felkezesi szabadság és a zsidók egyenjogúsítása nemcsak papíron létezik, hanem gyakorlati valóságot jelent.

Dr. Angelo Orvieto, a neves olaszországi zsidó költő és az olaszországi zsidó hitközségek szövetségének elnöke kijelenti, hogy Mussolini Olaszországa nemes példája a zsidók teljes egyenjogúsításának.

A „H.-eshetőség...“
Szenzációs olasz broszura egy Magyarország és a kis-antant közötti háboru alakulásáról

Bucuresti, augusztus 13. A Lupta mai számában rendkívül érdekes tudósítást közöl. Eszerint Milanóban röviddel ezelőtt a „Prora“-könyvkiadó vállalat kiadásában egy ugynevezett katonai anket keretében broszura jelent meg a következő címmel: „L'ipotezi H“ (A H-eshetőség). Aki a brosurát elolvasta, azonnal számot vetett azzal, hogy bár tendenciózus, de igen alapos és kifogástalan katonai hozzáértéssel megírt munkáról van szó. Az is bizonyosnak látszik, hogy a broszura valamely állam nagyvezérkarától származik. A H betű alatt Magyarország értendő: a broszura a jövő háboru azon eshetőségét tárgyalja, amelyben Magyarország a kis-antanttal fog szemben állni.

nián, az Alpokon keresztül fog irányulni, míg az olaszoknak egy másik oszlopa az osztrákokkal együtt Klagenfurton keresztül Nurburg felé tör. Németország keresze az, hogy tizenhatsz gyalogos és két lovas-hadosztállal Csehszlovákiát támadja meg. Ezt a német sereget megerősíti az osztrák hadsereg kétharmadrésze is. A német hadsereg zöme a francia határon fog felvonulni. A „L' ipotezi H.“ szerint tehát Közép-Európában a döntő ütközet a német-cseh fronton fog lezajlani.

„Azok a körök — írja a Lupta — amelyek az olasz-magyar szövetség konzolidálásáért dolgoznak, elkészítették már a maguk terveit. Tudják, hogy Franciaország támogatni fogják a kisantantot, míg Németország és Olaszország a magyarokat fogják segíteni. Az olasz támadás Szlové-

A brosurát a német Das Militär-Wochenblatt című katonai folyóirat legutóbbi számában beható érdeklődéssel analizálják, mint olyant, amely az olasz-magyar barátságra való tekintettel nem hagyható figyelmen kívül. A Lupta jellemzőnek találja, hogy a broszura napvilágot láthatott Olaszországban, ahol különösen a katonai jellegű nyomtatványok a legszigorubb cenzúrán mennek keresztül.

Három új regényről

Ignazio Silone, az olasz költő-forradalmár regényét irt a mai Olaszországról. A német fordítását olvastam. Címe: Brot und Wein. A zürichi Oprecht-Verlag adta ki. A diktatura nyomása alatt szenvedő, ellene lázadó, ökölbe szorított marku parasztság rajza ez a könyv. Az ő, a nyomorult, földhözragadt „cafone“-k, élete tresped meg, hullámzik, lázong, meg tétlenkedik, kacag, meg hőrög benne. Ami pedig egységbe foglalja a sokféle egyéni sorsnál stációt tartó és helyszin tekintetében is sokféle elágazó eseményeit: egy forradalmár különös életútja. Holtbeteg hazavágyott és haza is lopkodott szegény feje. És most idegen név alatt, papi köntös alá rejtve a cseppet sem papos, de mindenesetre öskeresztényi célküzvéseit és jödtinkturával felismerhetetlenül vénre és ráncossá torzítva az ábrázatát él, agitál és szervez, örökös életveszedelemmel dacolva, a parasztlak között.

Sorsával jóelőre tisztában van. Ugyan, mivel mással végződhetne ez a kalandja, mint az erőszakos halállal? De épp ilyen világosan látja, hogy a legparányibb ellenállásnak is szerepe és jelentősége van. A legkisebb ember is, aki a maga fejével gondolkodik, megbolygathatja a maga ellenszégülését, a maga határozott „nem“-ével a propagandára épített, erőszakos összhangoított országnak rendjét. A nyomtatott papiros tonnával terjesztik a mai olasz rezsim jelszavait. És a szónokok légiói ismétlik az örjögéss, a meghülyülésig ezeket a jelszókat. De mondjon csak egy ember, egyetlen kis ember nem-et, suttogja a szomszédja fülebe, firkálja rá éjszaka a falakra, hogy „nem!“ és egyszerűen léket vágott ezen a rendszeren, sőt bajba sodorta.

A mi emberünk, a mi papi ruhájú forradalmárunk, ehhez képest egyre mondja, írja, suttogja ezt a „nem“-et, míg a csendőrség elől futva, egy farkascorda belefojtja a szót, bele a hősi lelket.

Arnold Zweig, a tudatos zsidó és szervezett cionista, aki a német irodalom legmagasabb polcainak egyikére emelkedett és most proscriáltan Haifában rojja félvak szemével a betűt, elkészült végre a híres Grischa-ciklus harmadik regényével. Erziehung vor Verdun a címe a Querido, Amsterdam adta ki. A verduni vár egyik erődje, a híres Douamont a főszínhelye. Tíz hónapon át tombolt 1916-ban körülötte a németek és a franciák harca. Vagy félmillió emberélet és virágzó falvak, egész vidékek pusztultak el miatta. Ezen a nagy áron aztán a világháború gyilkos és romboló örjögésének szimbólumává nőtt. A hőse pedig Berlin, a zsidó ügyvédje-lőt és író, aki katonai munkásként követi a seregek útját. Körülötte, felette és mögötte a hadrakelt sereg alakjai nyüzsgenek: Hadseregparancsnokok és kórházi ápolónők. Jó kényelmes hadtápszolgálatban pipiskedő és a hatalmi pozíciójukat alaposan kihasználó uracsok. A legkésőbbbejött körülmények között is helytálló harcosok. (Egyik remek példányuk a gimnáziumból megugrott kis Süssmann nevű, zsidó altiszt.) És a baromi sorba sülyesztett, vágóhídra hurcolt Kanonenfutter sokszázezer példánya. Ezek az ismeretlen katonák egyre világosabban látják — és ez a meglátás a verduni nevelés pozitívuma — hogy a háború nem elemi csapás, nem Isten ostroma, nem a természet elkerülhetetlen végzete, átka. Emberi akarás, érdek lappang mögötte, emberi tervezések és munka zudította rájuk. És néhány parazita még tetézi, egyes kipécéztett személyek ellen irányítja.

Ez a megismerés a regény centrumában álló Kroysing-eset lényege is. A gyerekaltiszt az életével kell megfizesse az élemezési visszaélések felfedezését. A halálba menekül az eset mooska elől a schöngéist vizsgálóbíró is. Happyendje pedig nincsen a Kroysing esetnek. Az idősebb fivér is elbukik a harcban, amit az egész vonalon győzedelmeskedő emberi aljasság ellen indított.

Zweig, amint látjuk, magasabb célok, az életbe és a jelenbevágon fontos tanulságok kedvéért gyűjtötte halomba a tegnapi világlágés rémségeit.

Alfréd Neumann, a történelmi regénynek ez az ifju klasszikusa, megírta III. Napoleon császári tündöklésének és szörnyű letörésének regényét. Kaiserreich a címe. A kiadója

pedig az amsterdami Allert de Lange. Tökéletes könyv. A legcsuca annak, amit stílusművészet, jellemző és meglevenítő erő alkothat.

A második empire korát ismerjük meg belőle. Ennek a kornak embereit és az emberei legléletét, az eseményeit és ezeknek az eseményeknek titkos rugóit. Napoleon, a mellette páváskodó Eugénie, a hatalmukat aláaknázó Rocherfort, vagy a könyvön csak keresztülshano cvikkeres, pofaszakállas Offenbach: egyképpen jóismerőseinké vál-

AUGUSZTUS 17, 18, 19-én

Guslear világhírű kozák kórus hangversenyez a SELECT MOZGÓ előadásainak keretében

nak. A magentai ütököt, a Cavourral folytatott tanácskozások, a porosz-francia háborút megelőző intrikák: a gyökerükig feláruznak előttünk.

Neumann nagy művész és ez a könyv igazi nagy könyv. (g. s.)

KÜZGAZDASÁG

Gazdasági hetiszemle

— Banati levél —

Timisoara, augusztus 13. (Az Uj Kelet tud.) Az üzletmenet ellen — nagy általánosságban — nem igen van különösebb ok a panasza, ennek ellenére, mintha az utóbbi napokban depresszió ilte volna meg a kedélyeket. Arranéze, hogy ennek a most megnyilatkozó nyugtalanságnak, depresszióknak ma a hátterében mi húzódik meg, — nem könnyű feleletet adni. Kétségtelenül a pillanatnyilag fejtetetjére állított nemzetközi szituáció, aztán belföldi viszonylatokban feltornyosuló gabonaértékesítő kérdések is nagy szerepet játszanak az adott prognózis kialakulásában.

Egyelőre: semmi különösebb újság nincsen a pénzpiacón

Az előbb körvonalazott hangulatból bankkörökben csak annyit vesznek tudomásul, amennyit a pénzügyi műveletek lebonyolításánál célszerűség szempontjából okvetlenül szem előtt kell tartani. Ezidő szerint valóban csak a normális és szükséges óvintézkedéseket alkalmazzák pénzügyi körökben a szokásos hitelügyletek perfektuálása során. A betétállomány pillanatnyilag még mindig tartja a szilárdulót, illetőleg a növekedő irányvonalat s ennek megfelelően a hitelek kibocsátása és folyósítása sem ütközik a szokottnál nagyobb nehézségekre.

De!... ezen a „de“ szócskában van éppen a hangsúly — bankkörökben is mondják: a mai körülmények között jó üzletpolitikának csak oly befektetéseket lehet tekinteni, amelyek adott esetben minden akadály nélkül likvidálhatók.

Az elmondottakhoz hozzáfűzhetjük még az egyik ismert helybeli pénzügyi tekintély kijelentését, aki azon véleményének adott kifejezést, hogy momentán nehéz dolog volna pontos prognózist felállítani a pénzügyi helyzet további alakulására vonatkozóan. Ellenben azoknak, akik ebben a tekintetben komoly szerepet játszanak, óvatosságnak kell lenniük és egyáltalán — mondotta lakónikusán — jobb ma félni, mint holnap esetleg megjéjdeni!...

Áresés a gabonafronton

Legutóbb e rovatunk keretében szinte hajszálnyi pontossággal jósoltuk be a buza árának esését. Két elgondolásból indultunk ki. Az egyik: a kormány által — a meglévő buzakvantum összeírásig — elrendelt exporttilalom, továbbá a Banca Nationala célszerűtlen devizapolitikája, ami közül sem az előbbi intézkedés, sem az utóbbi eljárás nem volt és lesz opportunus a gabonaértékesítés szempontjából. A másik: olyan hossz-hangu-

latot teremtettek az országban, melynek nem igen volt meg a reális alapja, ha figyelembe vesszük, hogy a tengerentúli nagy gabona-termő országok ezideig még nem szólottak bele döntően a nemzetközi buzaárak kialakulásában.

Ezuttal száraz tényként könyvelhetjük el, hogy a buza ára esett. Nincsen szó nagy, komolyabb méretű áreltolódásról. Idáig még nem jutottunk el. Az egész manőverben — mert hiszen erről van szó! — az a legfeltűnőbb, hogy az áralakulás körül sehogy sem állja meg a helyét egyik szakavatott jelentés és megállapítás sem. A kormány és ennek gabonaértékesítő hivatala attól való félelmében, hogy a belföldi gabonafeleslegék kifogyófében vannak, resztringálta a buzakivitel. Ennek megfelelően olyan hírek láttak napvilágot, hogy jól jár majd az, aki elég okosan tartalékolja „jobbiddőkre“ buzafeleslegét. Magánforrásból viszont olyan hírek láttak napvilágot, hogy világszerte percen-tuálisan rosszul sikerült a buza-termés s ennek következtében itt a belföldön a buza ára olyan magaslatra fog eljutni, amire nem igen volt példa.

A tényleges helyzet ezzel szemben az, hogy a kormány letiltó rendelete ellenére a buza ára esett. Holott — minden más üzleti felelősséggel szemben — az lett volna a logikus, hogy a mai még meglévő buzakvantumokat — éppen mert már nagyon „keves“ van belőlük — áron felül összekapkodják, hogy aztán a buzaexport újabb engedélyezése során nagy haszonnal továbbadhassák. Aztán: a külföldről érkező jelentések is arról szólnak, hogy a nemzetközi piacon a buza ára még mindig szilárd. Nyilvánvaló tehát, hogy itt a belföldön a buza azért esett, mert még nagy kvantumok állanak a kivétel rendelkezésére és az a körülmény, hogy átmeneti intézkedés eredményeként beszüntették az exportot a kínálat messzi túlszárnyalta az érdeklődést.

Eppen ezért nem tesz jó szolgálatot az országnak az, aki a megfelelő poszton áll és ezen a helyen nem tudja, hogy mely időpontban mi a teendő. A realitás síkján mozog tehát az a szakvélemény, mely a mai körülmények között az export állandó forszírozását tartja kívánatosnak s mely minden export letiltást súlyos mulasztásnak tekint. Mert amíg magánosok spekulálhatnak hosszra, egy egész ország közgazdaságát még sem szabad kitenni olyan kockázatnak, melynek következményei beláthatatlanok.

Gabonapiac: A buza áresésével szemben a tengeri erősen tartja magát. A legjellemzőbb erre az árszilárdulásra az a momentum,

hogy itt a Banatban is, ahol pedig a tengeri termés pompásnak ígérkezik, az árak állandóan emelkedő tendenciát mutatnak. Az itteni, a banati piacon az árak a következők: ujbuzza 400—405, tengeri 320, zab 280, árpa 260, repce 650, káposztarepce 680, valamint tökmag 1000 lej mázsánként.

Lisztpiac: A lisztpiacón az elmúlt napokban nem igen jegyezhetünk fel különösebb élnkséget. A buzaár esése itt is megtorpedozta átmenetileg a nagybörművű keresletet. Az árak a következők: nullás liszt kis-malmi 800, illetőleg nagymalmi 820, továbbá 4-es 720—740, 5-ös 670—690, 6-os 620—640, 30—70-es 745—765, 50—50-es 760—780, valamint korpa 295—300 lej mázsánként szákkal együtt.

Élénk üzlet a textilpiacon

A textil- és a többi rokonszakmában az üzlet tempója változatlanul megtartotta korábbi vonalát. Az árak, de legfőképp a parasztcikkek iránt igen nagy a kereslet. Ennek magyarázata abban rejlik, hogy a paraszttömegek most a jó gabona, de még inkább a jó gyümölcs-termés következtében pénzhez jutottak. A jó üzletmenetre talán a legjellemzőbb, hogy a nagy textilgyárak és kereskedések állandóan kibővítik személyzeti állományukat. Erre igazán már nagyon rég nem volt példa.

Gazdasági hírek

Három új vezetőségi tagot neveztek ki a timisoarai Kereskedelmi és Iparkamarához. Az új közigazgatási törvénynek megfelelően — a caras-megyei ipar és kereskedelem tiltakozása ellenére — az oravitai körzetet kikapcsolták a timisoarai Kereskedelmi és Iparkamara érdekszférájából és a lugoji kamarához csatolták. Az új intézkedés következtében Jacob Petru resitai, Stancovici Daniela boca-montanei és Lazar Alexandru oravitai kereskedők, illetőleg caras-megyei megbízottak elvesztették tagságukat az itteni kamara vezetőségében, akik helyébe aztán a minisztérium Undis Mihály jimboteai gyár-igazgató, Eduard Jarcianu bankigazgató és Ambrozie Pascut nevezte ki. Itt megjegyezzük még, hogy a caramegyei ipar és kereskedelem ismert tényezői akciót indítottak annak érdekében, hogy Oravitát és körzetét újból visszacsatolják Timisoarához.

Timisoara város kölcsöne. Timisoara városának interimár bizottsága már hosszabb ideje folytat tárgyalásokat a postatakarékpénztár vezetőségével 17 millió lejles hosszulejratu kölcsön ügyében. Mint értesülünk, Coman Agoston főpolgármester a napokban a fővárosban véglegesen perfektuálta a szóbanforgó kölcsön-ügyletet, melyből a város 7 milliót a vágóhíd céljaira és 10 milliót pedig az itteni ortodox székesegyház felépítésére fordít.

A Banati Kereskedők Testületének Szövetsége még a múlt évben alakult meg az itteni kereskedő társadalom érdekeinek határozott védelmére. Újabb értesüléseink szerint a Szövetség most megkapta jogszemélyiségét s ezután a következő vezetőségi tagokat választották a testület élére: Ioan Oprea, Stachler Adam, Kecskeméti Sándor timisoarai, Nicolae Popa lipovai, Nobel Mór orsovai, Axente Muresan resitai, Daniel Wersching jimboteai, Aurel Crăinescu lugoji, Hack János detai, Pick Mór elacovai és Leon Fischhoff sánmiclaulmarei megbízottak. (f. m.)

Pályázati hirdetés

Az E. Zs. N. (Sz. cluj) Helyi csoportja irodavezető titkári állásra pályázatot hirdet. A pályázónak tökéletesen kell birtania a román nyelvet szóban és írásban, héber és német nyelvtudással, cionista felkészültséggel és szervezeti gyakorlatossággal kell rendelkeznie. A pályázat a Zs. N. (Sz. cluj) irodájában (Str. Saguna 7.) nyújtandó be.

— Zsidó kiállítás Cernăuțiában. Cernăuțiából jelentik: Az ORT központi bizottságának elnövezése mellett a bucovinai ORT-iskolák tanítványainak munkáiból kiállítást rendeztek. Kelim munkák, varrattások, hímezések és szabómunka került kiállításra. A kiállítást nagyszámú közönség látogatta és általában elismeréssel nyilatkoztak róla. A kiállítás sikerének kell elkönyvelni, hogy a cernăuți közönség az ORT iskola munkásságának elismeréséül szabvenőt szavazott meg.

Aki meg akarja ismerni a cionista mozgalmak okait, előzményeit és vezető egyéniségeit, olvassa el SZABÓ IMRE

UJ ZSIDÓK

című, a napokban megjelenő 180 oldalas kötetet.

Moses Hess — A. D. Gordon — Herzl Tivadar — I. Trumpeldor — Rachel

érdekes, szórakoztató és tanulságos életrajza

Ifjúsági csoportok, iskolák, kulturegyletek husznál több példány megrendelése esetén jelentékeny árkedvezményt kapnak. Megrendeléseket pontosan elintézz az Uj Kelet könyvosztálya Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Orvos! Mérnök! Gyár!

Minden német (25% redukción), francia, stb. folyóirat és könyv megrendelhető és előfizethető Lepagenál Cluj. A lapokat közvetlenül kapja a kiadótól. Kérjen ingyen jegyzéket Lepagetől, Cluj, jelezve, mely szakma érdekli.

Szinek és számok a nagy cluji aszfaltozásról

18.000 négyzetmétert vonnak be aszfalttal és ez „alig“ 10 millió lejébe kerül a város lakosságának

Cluj, augusztus 13. (Az Uj Kelet tud.) Kora tavasz óta kö-kövön nem maradt a cluji főútcákon és nem egy mellékútcán is. Mintha szorgos kezek nagytakarítást rendeztek volna az öreg városban, mintha könnyes arcán ráncokat simitana a városrendészet kozmetikája.

10 millió lejes aszfaltozás

Az elmúlt év tavaszán határozta el az aszfaltozást az időközi bizottság. Tízmillió lejt irányoztak elő 18 ezer négyzetméter terület kiaszfaltozására. Ebben bennefoglalatták a Jorga ucca, a Memorandului ucca és az Unirii tér. — Az időközi bizottságnak talán ez a legnagyobb teljesítménye ebben az évben. De a periferiát sem hagyták mostohán. Összesen 18 ezer négyzetméter területet burkoltak be a külvárosban is gránittal és macskakövel. Főleg azt az anyagot használják fel, ami az aszfaltozott utcáknál felszabadult. Nem kicsi terület ez. A legnagyobb mégis az Unirii tér, ahol egyedül 10 ezer négyzetméter terület kapott elegáns aszfalt-ruhát.

A polgár csak a kellemetlen oldalait látja egyelőre az uccajavításoknak. Hónapok óta kerülni kell az utakat és szokatlan uccákon teszi meg napi járnivalóját. Az autók és szekerek süketítő lármájához zakatoló masinák is csatlakoznak. Embergyűrű állja körül az ingujjra vetkezett, verítékező munkásokat, akik kora hajnaltól, késő napestig gyurják, rakják a kavicsot ebbe a lehetetlen gépszörnybe, amely titokzatos vasfogaival felmorzsolja a kemény kavicsot. Puha masszává gyuródik a kő, — amelyet kavarnak, gyurnak és sulykolnak, amíg el nem készül az anyag, amely az aszfalt alapját képezi.

— Még csak rövid idő van hátra — mondja Ciortea városi főmérnök. Szeptember elsejére készen áll az Unirii tér aszfaltja.

A oradeai Bitumen cég végzi a munkát. 10 millió lejért vállalta a Jorga ucca, a Memorandului ucca és az Unirii tér kiaszfaltozását. Ezt a pénzt öt év alatt, kamatmentes részletekben fogja törleszteni a város.

„Hartguss“ és „komprimált aszfalt“

A jó megfigyelő észrevehette, hogy az aszfaltburkolatot nem egyformán készítették. Az egyiket döngölik, a másikat hengerekkel. Ciortea főmérnök erről is felvilágosít.

— Az aszfaltburkolat nem egyazon módon készült. Az anyag ugyanaz, de más az előállítás és a lefektetése. A Jorga ucca és az Unirii tér három oldala például — magyarázza a főmérnök — ugynevezett „Hartguss“-ból készült. Ez már kipróbált régi anyag és eljárási.

Az Unirii tér harmadik oldalát és a Memorandului uccát pedig egy újfajta anyaggal: komprimált aszfalttal vonták be. Ez utóbbi még csak kísérletezés. Azért vonták be ezzel az előirányzott utcáknak csak a felét, mert ki akarják próbálni a tartósságát. Állítólag sokkal jobb, mint a hartguss és tovább tart.

— Hogy meddig tarthat egy ilyen aszfaltozás? Azt pontosan nem lehet tudni — válaszolja Ciortea főmérnök. — A Bitumen 10 évre garantálta. A tulajdonképpeni átvétel csak 10 év múlva történik meg. Megállapodás szerint a most 4 cm. vastagságú burkolatnak 10 év múlva is legalább három cm. magasnak kell lennie.

Ciortea főmérnök a helyszínen adja meg a további felvilágosításokat. A munkások az utolsó simításokat végzik a tér harmadik oldalán. A negyedik oldal már olyan, mintha lövészárkot ásnának. Az ásók szintén ártományozták a földet, hogy helyet csináljanak a komprimált aszfaltnak.

A nap most délelőtt a lehűlt levegő ellenére is forrón tűz. A munkások homlokáiról csorog a veríték. Viszonylag kevesen: alig 20—25 ember dolgozik ezen a nagy aszfaltmunkálaton. Ezek közül is néhány fuvaros, a többi aszfaltozó szakmunkás és napszámog.

A munkások órabért kapnak. Erőfeszítő és keserves munkájuk nem igen lehet megfizetve, mert nem nagyon akarják elárulni, hogy mennyit keresnek. A munkás, akitől megkérdeztem, nem felelt. Az arca olyan, mint az esőöntözte hepe-hupás föld: ráncos és verítékes. Ebédidő következik éppen. Lassan, komótosan előszed egy kis csomagot és bontogatni kezdi. Egydarab fekete kenyert tesz a térdére és egy nyers uborkát szed meg elő. Előkerül a bicska is, amellyel ismét az előbbi lassu tempóban hámozni kezdi a nyers uborkát, aztán beszózza... ez az aszfaltozómunkás ebédje.

További aszfaltozási tervek

A tanács nagy aszfaltozási tervet dolgozott ki. Boeriu Octavian tanácsos most utazik Bucurestibe, hogy a minisztériummal jóváhagyassa azt a 28 millió lejt, amibe az uccajavítás kerülni fog. Ha sikerül,

akkor már szeptember elsején meg is kezdik a munkát.

A terv szerint aszfaltburkolatot kap a Regina Maria ucca, az Avram Iancu ucca, a Davila-színház előtti tér, a Mihai Viteazul tér, míg gránittal kövezik ki a Grigorescu és Donat utakat, a Chintaului, Oasanu, Muresanu, Closca, Creangu, Gruia Bădescu és Pata uccákat s a Marsall Foch utnak a Szentpéteri templomtól eső részét.

A városnál biznak abban, hogy a minisztérium hozzájárul a munkálatokhoz. Lassanként eltűnnek Clujról a töredezett utcák. A földgáz bevezetésénél ugyan feltörök még egyszer a város utvonalaival, de ez már a Sonametan társaság és nem a cluji adófizetők gondját képezi. A földgáz azonban még a jövő zenéje.

Egyszerre nem kaphatunk mindent.

Halász Erzsébet

Nagy jelentőséget tulajdonít a lengyel sajtó a francia vezérkari főnök varsói látogatásának

Az ellenzék a lengyel külpolitika megváltoztatását kívánja

Varsó, aug. 13. (Rador.) Gamelin francia vezérkari főnök és Rydz-Smigly lengyel vezérkari főnök között ma került sor az első megbeszélésre. Tegnap a két vezérkari főnök tanuk nélkül tárgyalt. Vasárnap a lengyel köztársasági elnök kihallgatáson fogadja Gamelin tábornokot, majd ebédre is vendégül látja.

A lengyel sajtó igen melegen foglalkozik ezzel a látogatással. A Polska Zbrojna, a katonai körök lapja cikket szentel a francia-lengyel katonai együttműködésnek. A Gazeta Polska, az „ezredesek“ hivatalosa hangsúlyozza, hogy nem lehet szó a lengyel külpolitika irányelveinek megváltoztatásáról, megállapítja, hogy a Franciaországgal való szövetséget a politikában mindig olyan fontos-sággal kezelték, ami bizonyítja a két or-

szág közti kapcsolatok jelentőségét.

A Kurjer Warszawski, a mérsékelt ellenzék lapja ezt írja: „Maga az a tény, hogy Gamelin tábornok meglátogatja Lengyelországot, egy ilyen fontos pillanatban, bátorságot nyújt nekünk.“ A Polonia, keresztényszocialista organum kiemeli, hogy Lengyelország, Románia és Csehszlovákia együttesen 60 milliós csoportot alkothatnak, amely kielégítő szerepet játszhat Közép-Európában. A Robotnik, szocialista lap örömmel fejte ki Gamelin tábornok látogatása felett, amit szeretne a francia-lengyel kapcsolatok javulása jelének venni. Még jobban örülünk, — írja a lap, — ha egyidejűleg változások történének a külpolitikánk irányításában is. A lap ezzel kapcsolatban bírálja Beck külpolitikáját.

Ujra támadnak a palesztinai arab terrorbandák

Az 56-ik zsidó halott. 3000 narancsfa pusztulása. Sztrájk-propaganda Jaffában

Jeruzsálem, augusztus 13. Az utóbbi napokban újra felélénkült a palesztinai arabok harci tevékenysége. Nesz-Ciona egyik narancsültvényén leltek egy zsidó őr, a huszonkét éves Rosenfeldet. A fiatal munkást órvul támadták meg. Rosenfeld immár az ötvenhatodik zsidó áldozata a felkelőknek.

Bomba a telep udvarán

Mócában a harmincnégy éves Benjámín Suszter nevű telepest sebesítették meg a zendülők. Susztert bevitték a Hadasza kórházba, állapota súlyos, de nem életveszélyes.

Augusztus 10-én délután a felkelő arabok két angol pilótát súlyosan megsebesítettek. A repülők egyike nemsokára meghalt. A transzjordániai határőrök a Kinereth melletti hegységben üldözöbe vettek egy arab bandát. Egy arab elesett.

Néhány nap óta a Tel-Aviv és Haifa között közlekedő autókat négy katonai autó kíséri. Azonkívül egy rádióállomással felszerelt kisebb autó is állandóan velük van.

3000 narancsfát pusztítottak el

Musztafa Avad arab defektív, aki akkor sebesült meg, amikor Haifában megölték Achmed Naif rendőrspektort, a haifai állami kórházban meghalt.

Az elmúlt vasárnap több zsidó kolónia ellen kíséreltek meg támadást az arabok, de mindenütt visszaverték őket. Tel-Mond mellett egy arab banda háromezer narancs fát semmisített meg. Egy másik banda Kfar-Chitim mellett 250 juhót rabolt el. A kormány röpcédulákat dobott le, amelyben figyelmezteti a lakosságot, hogy a lázadókat tilos élelmiszereket támogatni. Egyben közli, hogy a királyi bizottság csak akkor jön Palesztinába, ha az országot teljesen megtisztították a bandáktól.

Sztrájk a petróleumtársulatnál

Az iraki petróleumtársulatnál Haifában sztrájk ütött ki. Az arab sztrájkbizottság agitátorai rá akarták bírni a vasuti műhely tisztviselőit és munkásait, hogy csatlakozzanak a sztrájkhoz. Hosszas és viharos tárgyalások után néhány alkalmazott tényleg sztrájkba lépett. A műhelyek zsidó és egyiptomi munkásai azonban folytatják a munkát. Általában a haifai helyzet változatlan. Az arab agitátorok terroristikus és megfélemlítési módszere nagyon rossz benyomást keltett a munkások között. Kormánykörökben meg vannak győződve arról, hogy az angol flotta és a csapatok jelenléte miatt a kikötőben nem lesz sztrájk.

A rendőrség 17 arabot, akik sztrájkra

MEGNYILT! MEGNYILT!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme

BUCUREȘTI,

Str. Lipscani 7. Vis-a-vis Vama Postei

lázítottak, letartóztatott. Nyolc másik arabot tiltott fegyverviselés miatt tartóztatott le, öt másikat pedig azért, mert a katonai löszerraktárból lopni akart.

Fenyegető levelek

Jeruzsálemben a kormány több magasállású arab tisztviselője fenyegető levelet kapott, amelyben gyilkossággal fenyeleltik meg őket arra az esetre, ha nem csatlakoznak tíz napon belül a sztrájkmozgalomhoz. Kormánykörökben a helyzet súlyossága ellenére is azt hiszik, hogy a nyugalom és rend rövidesen helyre fog állni.

A Palesztina kormány hivatalos cáfolatot tett közzé az arab lapoknak ama hírével szemben, amely szerint Ormsby Gore gyarmatügyi miniszter felhatalmazta volna Palesztina főköormányzóját a zsidó bevándorlás felfüggesztésére. A kormány kijelenti, hogy a híreknek semmi alapjuk nincs.

Hetvenötéves jubileumát ünnepli a cluji nyomdászszakszervezet

Cluj, augusztus 13. (Az Uj Kelet tud.) A cluji nyomdászok szakszervezete pár nap múlva ünnepli hetvenötéves fennállását.

Hetvenöt évvel ezelőtt alakult meg a nyomdászszakszervezet tagjai gazdasági érdekeinek védelmére. Az ipari munkásság elitgárdáját felölelő nyomdászszervezet a legteljesebb mértékben megfelelt ezen hivatásának. Amellett, hogy tagjai érdekeit pillanatig sem tévesztette szem elől, ugyanakkor tekintettel volt a munkaadók mindenkor adott helyzetére és vonalvezetésével elérte azt, hogy ebben az iparágban — mint a külföldön is — a legteljesebb harmónia uralkodott munkaadó és munkás között. Ennek az egyetértésnek tudható be, hogy a nyomdai ipari munkásság viszonylag az ipari munkásság között a legmagasabb fizetést élvezte, a munkarend a szociális feltételeknek megfelelően alakult.

Kétségtelen, hogy ebben igen nagy szerepet játszott a munkásság mindenkor vezetője és itt a jubileum alkalmából Terhes Gyulát, a nyomdai ipari munkások szövetségének titkárát illeti elsősorban elismerés, aki széles látókörrel párosult intelligenciájával mindenkor meg tudta találni az utat, amely a munkaadó és munkás közötti békéhez és egyetértéshez vezetett.

A jubileum alkalmából a cluji nyomdászok augusztus 15-én este az új iparkamara nagyszobájában diszhangversenyt, 16-án délelőtt 10 órai kezdettel pedig ugyanitt jubiláris közgyűlést tartanak.

Indig Alfréd hangversenye

Magasívóju művészi eseménye volt a városnak Indig Alfréd keddi esti hegedűhangversenye, amelyen a kiváló művész a legmodernebb zeneszerzők reprezentatív műveit ismertette meg a közönséggel. Azokat a koncert műveket játszotta Indig, amelyeket az új csapásoktól óvakodó, a régi hagyományokat őrző hegedűsök, még a világhírességek is, mellőznek műsoraikból. A koncert éppen ezért aratott szokatlanul nagy sikert és Indig Alfréd kiegyensúlyozott, higgadt, férfias művészete hiánytalanul tudta visszahívni a modern iskola kimagasló mestereinek zenei intencióit. Strawinsky (Suitje), Simanowsky Nucturno és Tarantellája, Lalo: Spanyol szimfóniája voltak kimagasló értékei a koncertnek. A népszerű Ravel: Cigány előadásával összehasonlításokra is alkalmat adott az előadó művész, akinek sikere ebben a vonatkozásban is maradéknélküli volt. A zongorakíséretet Szizsmann tanár kitünően látta el. A közönség a koncert után lelkesen ünnepelte Indiget, akinek ráadásokat is kellett adnia.

André Maurois: „A hallgatag Bramble ezredes“. Az első regény a skótokról. Maurois legsikerültebb könyve. Ara fűtve 60 lej. Epocha-kiadás. Kapható minden könyvkereskedésben.

SPORT

XI. OLIMPIA

Ma játszó az olimpiai vízipólótorna döntőjét

Megkezdődtek a kardvilágbajnokság selejtezői

Cluj, aug. 13. (Az Uj Kelet tud.) Szerdán este befejezték a női tornászcsapatbajnokságot (egyéni nincs). A favorit németek biztosan győztek 506.50 ponttal, 2. Csehszlovákia 503.60 p, 3. Magyarország 499 p, 4. Jugoszlávia, 5. Lengyelország, 6. USA, 7. Olaszország, 8. Hollandia.

Az ökölvívó versenyek eljutottak az elődöntőig, ahova 4 magyar kvalifikálta magát: Nagy, Frigyes, Harangi, Mándi.

A kardcsapatversenyek középdöntőjének egyetlen meglepetése, hogy a német csapat 9:7 arányban vereséget szenvedett a belgáktól. A döntőkre talán még ma is késő esti órákban sor kerül.

Vízipólóban a döntőbe a következő négy csapat került: Németország, Franciaország, Magyarország, Belgium. Mivel az egy csoportbelieknek egymás ellen a selejtező mérkőzések során elért eredményei számítanak a döntőben is, annak állása a következő:

1. Németország	1	1	0	0	8:1	2
2. Magyarország	1	1	0	0	3:0	2
3. Belgium	1	0	0	1	0:3	0
4. Franciaország	1	0	0	1	1:8	8

A döntőjellegű magyar-német mérkőzésre ma, pénteken kerül sor.

Csütörtökön délelőtt megtartották a 400 m női gyorsúszás előfutamat. I. előfutam: Husger dán 5:28 p olimpiai rekord (régi 5:28.5 Madison), 2. Wingard USA 5:34 p, 3. Kontoko brazil 5:35.5 p, 4. Morcom angol és Harsányi magyar 6:14.7 p. II. előfutam: 1. Wagner holland 5:57.5 p, 2. Soty magyar 6:14.8 p csak két induló. III. előfutam: 1. Frederiksen dán 5:39.5 p, 2. Timmermann holland 5:42.5 p, 3. Fleuret francia 5:46.1 p, IV. előfutam: 1. Karlsson dán 5:57.1 p V. előfutam: 1. Mastenbroek holland 5:38.6 p, 5. Biró magyar 6:14.3 p.

Az 1500 m gyorsúszás első előfutamatának eredménye: 1. Ishihara japán 19:55.3 p, 2. Leivers angol, 3. Arendt német, 4. Pirie kanadai, 5. Dorveha brazil, 6. Angyal magyar.

A női toronyugrás bajnokságát az amerikai Poynton-Hill nyerte, 2. Dunne USA, 3. Köller német, 4. Osava japán.

A kardcsapat előmérkőzések során Magyarország 15:1 arányban győzött Németország ellen. Olaszország váratlanul nehezen 9:7 arányban verte az osztrákokat. Lengyelország—Franciaország 10:6, USA—Hollandia 9:7.

A kardelődöntők további eredményei: Olaszország—Franciaország 9:2, Lengyelország—Ausztria 8:8 (56—59 tussarány), Magyarország—Hollandia 15:1, Németország—USA 9:7.

A lövöldöző versenyben bajnok lett a német Follay főhadnagy, 2. Gerhardt őrnagy német, 3. Potkai őrnagy osztrák. Csapatversenyben: 1. Németország, 2. Franciaország, 3. Svédország.

A lovasversenyek egyéni (military) számában a délelőtti versenyek alapján vezet a német Heinz főhadnagy, 2. Gerhardt őrnagy, német, 3. Botkai őrnagy osztrák.

A vitorlázó olimpia véget ért. Az egyes számokban győztek: Hollandia (olimpiai jelle), Németország (nemzetközi star), Anglia (nemzetközi 6 m-es csoport), Olaszország (nemzetközi 8 m-es csoport).

Pénteki program: kard egyéni selejtezők, ökölvívás középdöntők, 490 m női gyorsúszás középfutamok, 200 m férfi mell középfutamok, 1500 m férfi gyors középfutamok, 100 m férfi hát döntő, 4x100 női gyors döntő, evezés döntők, kézilabda döntő, vízipóló döntő, kosárlabda döntők, gyephokki döntő.

A deji Makkabi vasárnap tartja alakuló gyűlését

Cluj, aug. 13. (Az Uj Kelet tud.) Hónapok óta deji cionista körökben komoly erőfeszítéseket fejtettek ki, hogy a zsidó ifjuság összefogása céljából Makkabi néven zsidó sportegyesületet alakítsanak. Az előkészítő bizottság állandó összeköttetést tartott fenn a Makkabi tartomány elnökségével, amelynek útmutatásai alapján folytatók a deji Makkabi megalakításának előkészítő munkálatait. Az előkészítő munkálatok befejezést nyertek annyira, hogy egy megtartott értekezleten, melyen az összes deji cionista frakciók, sport emberek vettek részt, elérkezettnek látták az időt az aktív munka megkezdésére. Az értekezleten a cionista helyi csoport egyik vezető tagja bejelentette, hogy a helyi csoport a Makkabit úgy megalakításában, mint működésében erkölcsileg és anyagilag támogatni fogja.

Az alakuló nagygyűlés vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel lesz vagy a Kulturházban, vagy a Zsidó Nemzeti Szövetség deji helyi csoportjának színházában. Az alakuló gyűlésen a Makkabi Szövetség részéről Weisz Ignác, a tartományi szövetség elnökségének tagja lesz jelen, aki a Makkabi programját ismertetni fogja.

A Haggibbor sportambulancia közli: Dr Katzer Ödön ambulancia-orvos külföldi tanulmányutja miatt az ambulancia keddi rendelő órái visszatértek, november 1-ig, szünetelnek. A csütörtök délutáni órákban 5—6-ig azonban Szénási dr továbbra is a cluji zsidó sportolók rendelkezésére áll.

Három fiúgyermekhez

(11, 8 és 6 éves) erélyes intelligens nyelveket beszélő

tanárt, vagy tanítónőt keresünk

nevelőnek. Kizárólag elsőrangú erő jöhet számításba. Cim: Zalai Cluj, Str. Băii 2a.

Bay Béla is zsidó. A mai postával kaptuk a következő tartalmu levelet: „Mint érdekeset van szerencsém közölni, hogy az Olimpian Magyarországon színeiben szereplő Bay Béla jeles párbajtörvívő, aki a döntőbe bekerült, Salajmege Tohat községből származó Berger Abraham kocsmáros fia. Tisztelettel régi olvasóim: G. S. Zalau.”

Kivégezték Zamorát. Spanyolországi jelentés szerint Ricardo Zamorát, a spanyolok legnépszerűbb futballkapusát a madridi kormányhoz tartozó csapatok egy héttel ezelőtt ellenforradalmi tevékenység miatt kivégezték. A forradalomnak egyébként Zamorán kívül még más kitűnő játékosok is áldozatul estek.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Ma 2 világsiker: I. KÖNIGSMARK. Elissa Landi legnagyobb slágere. II. VARIETE. Hans Albers és Annerbella grandiózus cirkuszfilmje. Magyar feliratok. Előadások kezdete. I. Königsmark: 3, 6.20 és 9.30 órakor. II. Variete: 5, 8 és 10.30 órakor. Az olimpiád befejezése után teljes egészében egyszerre vetítjük a valódi Olimpia-filmet.

OPERA MOZGÓ MŰSORA:

Csütörtök, péntek, szombat és vasárnap: A filmprodukciónak legjobbja, a legszebb és legbájosabb szerelmi történet. A vágy. Fősz.: Garry Cooper és Marlene Dietrich. Magyar feliratok!

Hétfőtől: Exmenyasszony. Fősz.: Clark Gable, Joan Crawford és Robert Montgomery. Magyar feliratok!

EDISON MOZGÓ MŰSORA:

Két szenzációs film: I. MUMIA TITKA. Büntető dráma. Warnea Obrent-tal. II. PAT és PATACHN vighalászok, nevetőhullám. Román és magyar feliratokkal. Helyárak: 9 és 13 lej. Kezdete 3, 6, 9.

A román ipar büszkesége: A PETROLEUM IPAR

A petroleum ipar büszkesége:

LUBOIL

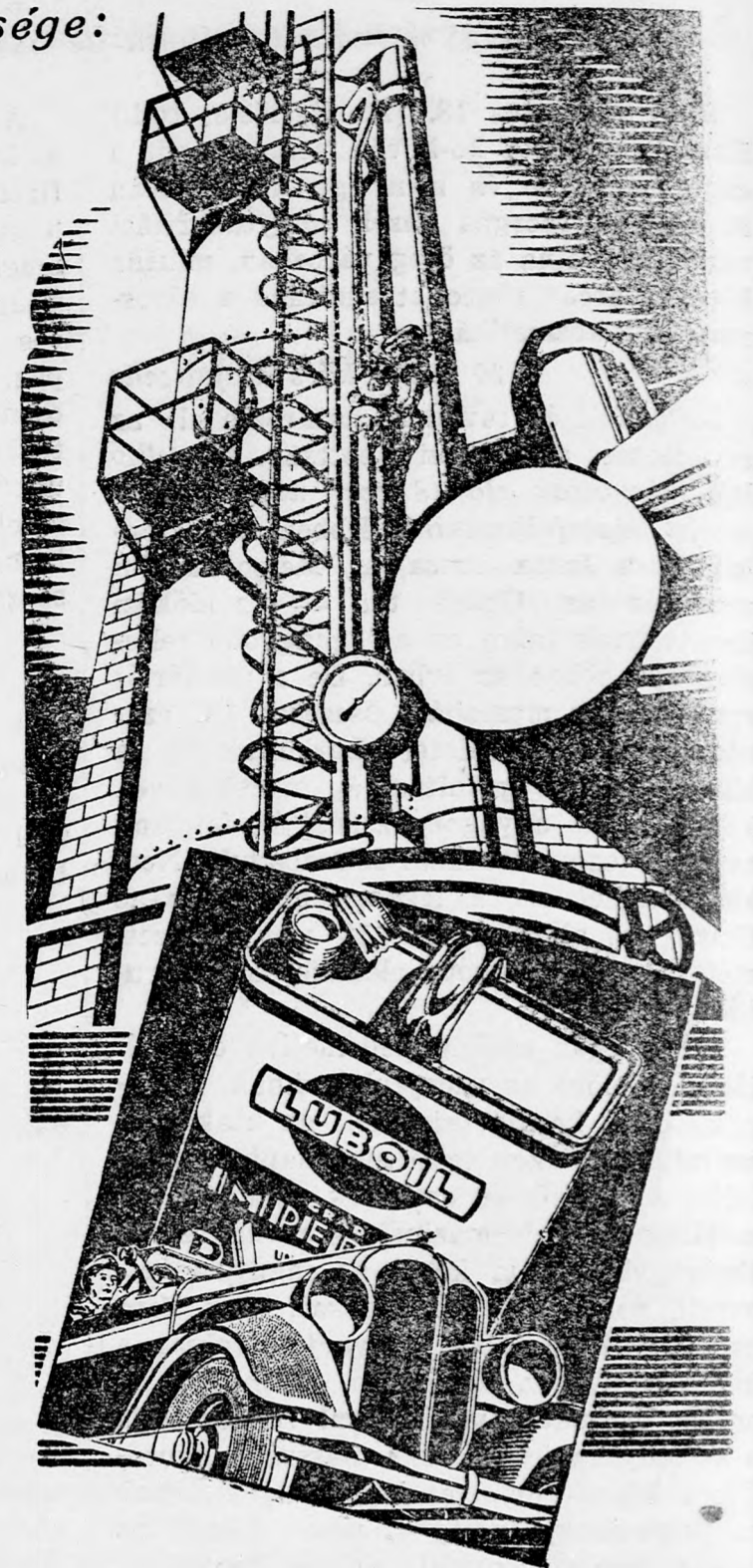
olyan olaj, amely a legnagyobb sikereket érte el nemcsak az országban, hanem külföldön is.

Ma a román ipar egyike a legfejlettebbeknek. A román finomító a technikai tökéletesség legmagasabb fokán állanak, míg a román petrolum termékek nemcsak egyenlők, de sokszor jobbak a külföldiekénél. Ezen híres gyártmányok között LUBOIL az első helyet foglalja el. A legkiválóbb nyersanyagokból készül, kiváló kémiai szakemberek közvetlen felügyelete alatt. Luboil valóban kiváló gyártmány, olyan olaj, amelynek kivételes tulajdonságait az autósok ezrei igazolják.

Használjon Ön is Luboil olajat - azt az olajat, amelyet évek óta a román autósok nagy többsége használ.

LUBOIL

az „Unirea” társaság gyártmánya.

A MUNKÁS MOZGÓ MŰSORA:

Szerdán, csütörtökön 3, 6 és 9, pénteken, 14-én nincs előadás. Szombaton 3, 6 és 9. Dupla műsor: I. Eskimo. Az évad legnagyobb és legizgalmasabb expedíció filmje. II. A cirkusz leánya. Megható társadalmi dráma. Főszerepben: Maureen O'Sullivan. Helyárak: 10 és 12 lej.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Állástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portobélyeg mellékelve van.

Házvezetői állást keres jólfizető közepkorú zsidónő. Cim a kiadóba.

Butorozott szabát, kertrenyülő ablakkal, fürdőszobahasználattal keresek szeptember 1-re. „Allandóan lakom” jelégére a kiadóba.

Uberka eltevéshez a legolcsóbb עשר עטet kapható I. Glaser cégnél, Cluj Piata M. Vi-teazul 30.

A legizgalmasabb vegetárius ételek a régi, jóhírű Schwartz-féle kóser vegetárius étteremben kaphatók, mely Flóra név alatt a Str. Gherescu 7. szám alatt (a Kereskedelmi Akadémia során) ismét megnyit. Családoknak kinördásra kedvezményes árak. Vezető: Schwartz Ignác.

Keresek szeptember 1, vagy 15-re kettőszobás komfortos lakást a belvárosban. Cimet a kiadóba kérek.

Utazók figyelmébe! A legkiválóbb, legolcsóbb ort. kóser vegetárius ételeket, valamint cukrászsüteményeket Adler vegetárius vendéglőjében lehet kapni. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. Allandóan friss ételek. Abonamensek kedvezményben. Ugyanott eljegyzések, esküvők, brisszek rendezését vállalják. Cim: Regete Ferdinand 22, 1. emelet, balra.

Az arebörét kiméli, az egészségét nem veszélyezteti, a pénzt spórolja, ha a különleges gázosítóval ellátott petrologázófőt sürgősen megveszi Moskovits és Társánál, Cluj, főpostával szemben. Takarékosági könyvre is.

Előkészíték biztos eredménnyel a szeptemberi pót- és magánvizsgákra alsóbbosztályú gimnáziumi tanulókat, valamint elemistákat a középiskolai felvételeire. „Mérésüket díjazás” jelégére a kiadóba.

Az öklirályság egyik legnagyobb városában élő ardeali 28 éves kereskedő félmillió vagyonnal és 26.000 lej havi jövedelemmel nőül venne megfelelő urilényt 300.000 lei hozománnyal. Bővebbet „Marea” házasságközvetítő irodánál Cluj Calea Regete Ferdinand 116.

Háziasan nevelt 26 éves leányom részére oly uriembert keresek férjül, ki a vezetésem alatt álló részvénytársaságnál az igazgatófőkönyvelői teendőket teljesen eláthatja. Teljes diszkréciót biztosítok. Csak fényképpel és életleírással ellátott leveleket kérek „Biztos egzisztencia” jelégére.

Schönfeld Hédy fűzői a legjobbak, művirágai a legelegánsabbak. „Takarékosság” Regina Maria 11.

Csinosan butorozott szoba egy, esetleg két személy részére, fürdőszoba használattal, azonnal kiadó. Ért. Str. Reg. Ferd. 35 II. emelet 14 ajtó. (Uránia-palota).

szekszuális élet enciklopédiája

Szerkesztette: Norman Hair, a magyar közönség részére átdolgozta: Dr DÉCSI IMRE.

Lexikon alak, 360 oldal, egészségvászonkötés, ára 198 lej, postán utávétellel küldi LEPAGE Cluj. — Kérjen teljes jegyzékét.

HIREK

Személyvonat és tehervonat karambolja
Giulnita állomáson. Constantából jelentik: Tegnap reggel a Bucuresti-Constanta vonalon Giulnita állomáson összeütközött egy teher és egy személyvonat. Megállapították, hogy a váltóór hanyagsága okozta a karambolot, aki szabaddra állította azt a vágányt, amelyen már a tehervonat állott. A személyvonat mozdonya beleszaladt a tehervagonokba, amelyek közül hetet kislaklatot, a többi vagon pedig teljesen tönkre ment. Szerencsére az összeütközésnek emberáldozata nem volt, mindössze a személyvonat utasai között első pillanatokban pánik tört ki, de a szerencsés megmenekülés után lecsillapultak a kedélyek.

Harminc év után megtalálta apját. Festéiből jelentik: Az ottani Sf. Nicolae templomban történt az a regényes eset, amely napok óta foglalkoztatja a falu lakóit. A templomban már 30 esztendeje teljesített sekrestyési szolgálatot egy ember, akiről senki nem tudja, hogy mi a neve, sem azt, hogy honnan került oda. Ennek ellenére szerették, a csendes, becsületes embert, aki mindössze csak annyit árult el régebbi életről, hogy valaha nős volt, gyermeke is van, de nem tudja, hogy a családja hol van. Néhány nappal ezelőtt elegánsan öltözött férfi lépett be a templomba, aki a pap után kérdésközlődött. A sekrestyés jött elébe, aki néhány pillanatnyi szemlélődés után felismerte a férfit saját gyermekét.

Két fiu apagyilkossági kísérlete. Sibuból jelentik: Majdnem halálos családi háborúság történt tegnap Rásinari községben. Bucur József és bátyja Bucur Joan régóta haragos viszonyban voltak apjukkal. Tegnap éjjel aztán elhatározták, hogy végeznek az öreg emberrel. Az ablak alá állították és mikor látták, hogy az öreg ember aludni tért, több revolverlövést adtak le a szobába, mert tudták, hogy apjuk az ablak közelében fekszik. Azután baltát ragadtak, amellyel betörték a szoba ajtaját és a sötét szobába behatolva fejszével akarták nekikötözni az apjuknak. Az öreg embernek sikerült kimenne a szobából, de a két fiu ezután nagybátyjukhoz menekült, aki szintén haragos viszonyban volt két öccse apjával. Ezután hárman indultak az öreg keresésére. Utközben a csendőrök előtt haladtak el, ahol figyelmesek lettek a három ember hangos kiáltásaira. Az egyik csendőr utánuk vette magát, akit az elvetemült emberek mellé szurkalt, úgyhogy a szerencsétlen csendőr vértől borítva összeesett. A nagy lármára kicsődültek a többi csendőrök is, akik letartóztatták a gyilkosokat, míg a csendőrt súlyos állapotban kórházba szállították.

Az arabtörtélelmes számos tisztátalan-ág, mint gyulladásozó pirosgólok, pörse-gek és pattanások, amelyek elégtelen emésztés következtében támadnak, a természetadta „Ferenc József” keserűvel használata által — reggelenként egy fél pohárral — rövidesen eltűnnek. Az orvosok ajánlják.

Vakmerő lopás a bucur-estí-cernauti vonaton. Cernautból jelentik: Tegnap megjelent az ottani rendőrség Fuchs Sára palésztnai lakos, aki elmondotta, hogy a bucur-estí-cernauti vonaton ismeretlen tettesek ellopták egyik táskáját, amelyben utlevél és egyéb fontos iratok kívül 2000 lej és 10 angol font volt. A rendőrség nyomozást indított a vonatolvaj kézrekerítésére.

Már befőttek is lefoglalnak a targumuresi adóvégrehajtok. Targumuresi tudósítónk jelenti: Tegnap a targumuresi polgárok dr. Vanea József ügyvéd vezetésével mellett küldöttségileg jelentek meg a targumuresi prefektúrán, ahol a megyefőnökségtől az utóbbi napokban nagyon megszorongított adóhadjárat ellen kértek védelmet. A prefektúrán a vármegyei prefektus távollétében Vi-ctiu Nicolae vármegyei főjegyző vette fel a jegyzőkönyvet és ígéretet tett a küldöttségnek arra nézve, hogy a targumuresi meg-nyomorított adóalanyok sérelmeit táviratilag fogja közölni a belügyminisztériummal és a pénzügyminisztériummal is sürgős és hatha-tos orvoslást kérve. A küldöttség a kirívó adósérelmek egész sorozatát tárta fel a megyefőnökségen, amelyekből leginkább Cseke István lakásán pár nappal ezelőtt megjelente-tek a végrehajtok, ahol ezáltal nem butoro-kat foglaltak és vitték el, mivel a targumu-resi adóhivatal már rájött arra, hogy árve-reen senkisé vesz meg az elárverezett bu-torokat, hanem a szegény iparoscsalád ruháit, fehérneműit, asztalterítőit, kendőket és csiz- mákat csomagoltattak fel a társzekerre, majd amikor ezek sem tüntek fel elegetők- nek a tulbuzgó végrehajtok előtt, akkor az egyik, a szegény iparoscsalád élestarából 6 évig befőtött is szákmányul ejtett

Nincs antiszemita éle a görög diktatúrának

Metaxas tábornok és Zavitsanos helyettes kancellár jóindulattal kezelik a zsidó kisebbség kívánságait

Szalóniki, augusztus 13. A görög parla-ment feloszlása után, mint ismeretes, Metaxas tábornok átcsoportosította a kor-mányt, amelynek helyettes kancellárja Za-vitsanos lett. Ugy Metaxas, valamint Za-vitsanos ismételtel bebizonyították zsidó-barátságukat. Szalónikiban a zsidó sajtó rámutat arra a körülményre, hogy a mi-niszterelnök a zsidó kisebbség követeléseit és sérelmeit mindig is jóindulattal kezelte és legutóbb, amikor a főrabbi egy zsidó küldöttséget vezetett a miniszterelnök elé, a kormányfő az összes minisztériumokat és kormányhatóságokat utasította, hogy a delegációt szívesen fogadják és kívánsá-gaikat a lehetőség szerint teljesítsék. Zavitsanos, aki már több ízben volt a kormány tagja, mindig jóindulattal visel-tett a zsidók irányában. Ellenezte a zsidó választási kuriát és pedig azért, mert vé-leménye szerint ez a görög-zsidó viszonyt

kedvezőtlenül befolyásolta. Mint belügymi-niszter Zavitsanos ismételtel érdeklődött a szalóniki zsidók szociális helyzete iránt és több ízben segítette az elproletarizálódott zsidó tömegeket. Zavitsanos apja is felvilágosodott szellemű férfi volt, aki már negyven évvel ezelőtt feltűnést keltő köny-vet írt a rituális vérvádról és kimutatta, hogy a multban éppugy, mint a jelenben, a vérvád bizonyos politikai köröknek cél-jait szolgálta. Vagy megakarták téveszteni a lakosságot, vagy pedig el akarták té-riteni a tömegek figyelmét súlyosabb pro-blémről, amelyekkel a kormány nem tu-dott megbirkózni. Ezt a könyvet Zavitsa-nos apja abból az alkalomból írta, amikor Zakynthosban felmerült a vérvád. A könyv megjelenése nagyban hozzájárult annakidején a vérvád tisztázásához és a koholt hírek terjesztőinek megbüntetésé-hez.

Hazaérkezett Hager viseuli főrabbi. Sighetről jelentik: Tegnap reggel hazaér-kezett amerikai körútról Hager Mendel, a Viseul de Susi hitközség főrabbi. A viseuli főrabbi néhány hónapig tartózkodott az Amerikai Egyesült Államokban, ahol az általa létesített nagyhirű viseuli jesiva javára rendezett gyűjtést. A főrab-bi akciója teljes sikerrel járt. A begyűlt pénzből kibővítik a jesiva mellett épített modern internátust és menzát. Viseul de Susra most valóságos népvándorlás indult meg. A Hager dinasztia hívői tömegesen keresik fel a hazaérkezett főrabbit, aki mint röviddel ezelőtt elhunyt Hager Iz-rael viznizti rebbe legidősebb fia átveszi apja örökét, a „viznizti rebbe” címet, amely a Hager dinasztia mindenkorai fejét illeti meg.

Régóta körözött betörőket tartóztattak le Carmen-Sylvan. A constantai rendőrség egy hónap óta nyomoz a Carmen-Sylvan so-rozatosan elkövetett betörések ügyében. Azonban többször razzia sem vezetett ered-ményre, míg végül tegnap kézrekerültek a betörések tettesei, mégpedig Nicolae Moise és Ana Crusoschi vadházastársak személyé-ben. A két betörőről kiderült, hogy még a sze-zón elején telepedtek le Carmen Sylvan, ahol egy gyümölcsös bódét nyitottak a lát-szat kedvéért. A valóságban azonban sorra fosztogatták az ottani házakat. A rendőrség emberei tetten érték Moiset, amint szekérral Constantára szállította a lopott holmikat, a-melyeket ott értékesített. A rendőrség le-tartóztatta a két veszedelmes betörőt.

A kritikus életkorban reggelenként egy-egy pohár természetes „Ferenc József” ke-serűviznek valóban áldásos hatása van. Az orvosok ajánlják.

Orvosi hír. Dr. Rosenberg Ernő fogorvos Str. Memorandului 7. hazaérkezett. Ren-delését ismét megkezdte.

Meghalt Targumures első román polgár-mestere. Tudósítónk jelenti: Általános rész-vétel keltett a hír, amely szerint dr. Ghibu Valea, a targumuresi Albina-bank jogtána-csosa, aki hosszabb idő óta betegeskedett, most elhunyt. Az elhunyt feddhetetlen jelle-mű, kisebbségekkel szemben mindig humá-nus és barátságos ember volt, akit az ura-lomváltozás után a megszálló csapatok ve-zetője, Gherescu tábornok a város polgári vezetőjének jelölt ki és aki néhány hónapig humánusan vezette a város ügyeit. Halálát kiterjedt rokonság gyászolja.

Betörők garázdálkodnak Sigheten. Sighetről jelentik: Hónapok óta egy vak-merő betörőbanda garázdálkodik Sigheten. A hiúszövekhez az utóbbi időben renge-teg betörést és lopást követett el és a rendőrség a legszigorubb nyomozás után sem tud a betörők nyomára akadni. A leg-utóbbi néhány hét alatt a társaság be-szüntette működését. A nyugalmi állapot azonban csak rövid ideig tartott, mert az elmúlt napokban már ismét egymást érik a betörések a városban. Az elmúlt éjjel nem kevesebb, mint négy betörés történt. A vakmerő betörők különböző lakásokból nagyrészt értékes tárgyakat és pénzt zsákmá-nyoltak.

A veszet farkas újabb pusztításai Ma-ramuresben. Sighetről jelentik: Beszámolt az Uj Kelet arról a rettenetes pusztításról, amelyet egy veszett farkas vitt véghez a maramuresmegyei Budesti községben. A fe-nevad Budestiből a szomszédos Bréb község-be rohant és itt is szörnyű pusztítást végzett. Előbb több tehenet és juhott mart meg, ame-lyek a mezőn legeltek. Három juhott a fene-vad a szó szoros értelmében szétépett. A juhászok ráuszították kutyáikat a farkasra és amíg a kutyák a farkassal marakodtak, segítség után rohantak a faluba. A falusiak kapákkal, kaszákkal és vasvillákkal rontot-tak neki a fenevadnak és félóra küzdelem után sikerült a farkast leteríteni. Ekkor azonban már két falusi ember is irtózatos kinok között vonaglott a földön. Fejükön, karjaikon és lábaikon szenvedtek súlyos sérüléseket. Több más ember és a kutyák is több segőtől véreztek. A két súlyosabban se-besült embert a clujji Pasteur intézetbe szál-lyították. A farkasnak a fejét levágták és ugyancsak felküldték Clujra. Dr. Ghete su-gatagi főszolgabíró kiutazott Budesti és Bréb községekbe is intézkedett hogy a ve-szett fenevad által megmart háziállatokat egyonlóják. Több, mint harminc juhászku-tyát, nyolc tehenet, három lovat és több ju-hot pusztítottak el, nehogy kárt tehesse nek az emberekben. A könnyebben sérült embe-reket meggyógyítás alá helyezték. Megnehezi-ti azonban a hatóságok dolgát az, hogy a könnyebben sebesült falusiak nem jelentkez-tek az orvosnál és inkább letagadják, hogy a farkas megmarta őket.

Sirköszvény. Néhál Szentes Károly sir-emplékét vasárnap, augusztus hó 16-án, dél-előtt 11 órakor avatjuk fel a régi házugárdi zsidó temetőben, (Bejárát Str. Badescu ol-dalon.) melyre az elhunyt jóbarátait és is-merőseit ezúton hívja meg a Szentes-család.

Gyógyíthatatlan betegsége miatt öngyilkos lett. Targumuresi tudósítónk jelenti: Medgyesfalvi Ferenc, aki hosszabb idő óta gyógyíthatatlan betegségben szenved, pár nappal ezelőtt elúnt lakásáról és egy cédulát hagyott hátra, amelyben bejelentette, hogy öngyilkos lesz. A szerencsétlen öregember már többször meg akart válni az élettől, de hozzátartozói mindig megakadályozták tette elkövetésében. Most azonban sikerült szo-moru tettét végrehajtania. Tegnap reggel a targumuresi turbinából fogták ki az öngyl-kos hulláját és hozzátartozói csakhamar fel-ismerték kiletét. Az ügyészség büntény gya-nuja nem forogván fenn, megadta a hivata-los temetési engedélyt.

Egy univerzális szer a fájdalmak el-len. „Közlöm Önökkel, hogy a Togal-lal na-gyon jó tapasztalataim vannak. Togalt rheu-más fájdalmak ellen használtam s el kell is-mernem, hogy a fájdalmak teljesen elmultak. — Megkíséreltem azután Togalt migrén (fej-idegzsába) ellen szedni, itt sem maradt el a jó hatás, úgy, hogy a Togal azóta állandóan kéznél van a házamban, mint univerzális gyógyszer mindenféle fájdalomk ellen s azért is alkalmazzuk szívesen, mert csodála-tosképpen soha semmiféle mellékhatást nem vettünk észre, mint máskor más szereknél. Duschenek Elza, Temesvár. — A Togal gyors és biztos hatású gyógyszer rheuma, köszvény, idegzsába és háztornifájdalmak, ál-matlanság, spanyolnátha és hüléses betegsé-gek ellen. Togal kiválasztja a hűgysavat, bakteriumölő, tehát a bajt gyökerében tá-madja meg.

Három nővér uralkodik Kina felett

Kina sorsa három nővér kezében van, a nővérek egy magasrangú kínai méltóság lányai, egyikük Csankaicsek marsall, a másik Kung pénzügyminiszter felesége, a harmadik az elhunyt köztársasági elnök, Sunyatsen özvegye.

Ez a három asszony az, aki több mint 400 millió kínai sorsát irányítja. Többször volt már alkalmuk, hogy bizonyos te-gyenek kiváló politikai belátásukról és si-kerrel működtek, mint a tengeri rablók elleni küzdelem előharcosai, továbbá az idegen uralom befolyása és a belpolitikai zavarok ellen.

Atyjuk, Soong, gazdag kínai mandarin volt, aki az Egyesült Államokban előkelő kiképzetésben részesítette őket. Kinába való visszatérésük után a 400 milliós bi-rodalom első asszonyai lettek.

Mei Ling, a legfiatalabb, Csankaicsek felesége és állandó titkárnője, akivel ura megtárgyalja a legfontosabb állami ügye-ket és jelen van minden megbeszélésén, melyet ura valamelyik külföldi megbizot-tal folytat. A marsall semmit sem tesz felesége előzetes tanácsa nélkül. Mei Ling eszméi merészek, lendületesek, modern szelleműl áthatottak. Egy amerikanizmus-sokkal vegyített kínai nyelvet beszél és ruházata kompromisszum Párizs és Peking közt.

De Mei Ling sem teljesen befolyásment-es. Minden ügyet megtárgyal Regina nő-vérével, a kínai pénzügyminiszter feleségé-vel. Regina igazi elsőrangú társaságbeli hölgy s állandóan vendégül látja a legki-válóbb diplomátákat.

A harmadik nővér Csing Ling. Az ő fel-adata a nép alsó rétegeit képviselni. Ő a közvetítő a gazdagok és szegények közt, ő az összekötő kapocs alulról felfelé s ő az, aki szelidíti az osztályok egymás elleni harcaát. Még a háboruban is részt vett, majd iskolákat alapított, melyekben a sza-badság evangéliumát hirdette. Kísérőtől millió és millió szegény paraszt alkotja s mihelyt szólítja őket, egy emberként fo-gnak állani mögötte. Most még csak vár-nak a jelre, melyet imádott vezető nőjük fog nékik adni.

RÁDIO MŰSOR

- Péntek, augusztus 14.
- Bucuresti, 6.30: Reggeli adás, 13: Gramofonlemez, 13.25: Sporthírek, 13.40: Gramofonlemez, 14.15: Hírek, 14.30: Gramofonlemez, 15: Hírek, 19: A Marcu-zenekar hangversenyének közvetítése, 20: Felolvasás, 20.30: A Marcu-zenekar hangversenyének folytatása, 20.40: Felolvasás, 21: Verdi: Trubadour négyfelvonásos opera, gramofonlemezek.
 - Budapest, 13.05: Hanglemezek, 13.30: Hírek, 14.15: Pontos időjelzés, 14.30: Cigányzene, 15.40: Hírek, 17.15: Dr. Wecher Józsefné felolvasása, 17.45: Pontos időjelzés, 18: A Beszkárt Budai Főműhelyének Dalköre, 18.35: Varga István dr. előadása, 19.05: Spanyol hanglemezek, 20.05: Szalonzene, 20.20: Olimpiai híradás, 21.10: A szegedi Szabad-téri Játékok keretében a János vitéz előadása.
 - Bécs, 23.10: Az 5. gyalogezred zenekara.
 - Belgrád, 23.30—24: Rádiózenekar.
 - Párizs, 21.32: Massanet Suzanne előadása.
 - Varsó, 21.25: A mesterdalnokok III. felvo-násának közvetítése Salzburgból.
 - Zágráb, 23.30: Grill Julia dalestje.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Nyaraló, Sighet. Minden valószínűség se-rint van. Tavaly hirdetések jelent meg a lapunkban. Alig hihető, hogy azóta megszünt volna.

Augusztus 15. Legnagyobb sajnálatunkra kérésének — az Uj Kelet korlátolt oldalszá-ma miatt — nem tehetünk eleget. Részlete-sen azonban egyetlen ardeali lap sem közli. Forduljon azonban oda, ahol a sorjegyet vásárolja. Minden bizonnyal szívesen állanak rendelkezésére.

UJ KELET Legújabb hírek

A harc három frontja

(Elsőoldali cikkünk folytatása)

A Havas Handayeből származó jelentése szerint Vila Bonaum mellett San Sebastiantól 15 kilométerre ádáz harc folyt, melyben mindkét fél súlyos veszteségeket szenvedett. Néhány órai küzdelem után a zendülők kénytelenek voltak előnyomulásukat abbahagyni.

Irun környékén a zendülők nyomása egyre erősebb és rendszeres előkészületek folynak Pasajes megtámadására. A zendülők repülői állandó felderítő uton vannak. Hogy a zendülőket a vidék bombázásában megakadályozzák,

a madridi hatóságok a fontosabb stratégiai pontokra zendülő foglyokat küldtek.

A repülők mégis bombázzák Pasajest, mire kormányparti repülők vették üldözőbe a zendülőket. Ezek a francia határon átmenekültek, majd eltűntek üldözőik elől a spanyol tengerparton.

Tiszti iskolákat állít fel a kormány

A spanyol kormány újabb intézkedéseket tett a front utánpótlásáról történő gondoskodásra. A kommunista szocialista és anarchista szindikátusok a szocialista párttal együtt közös bizottságot alakítottak, mely a forradalmi ellenállás megerősítését szolgálja.

A kormány egyes városokban tiszti iskolákat létesít, hogy így pótolja a zendülőkhez csatlakozott hivatásos katonatisztek hiányát a frontokon. A madridi kormány felszabadította a foglalat alól azt a két német repülőgépet, amelyek Madrid közelében szállottak le. A repülőgépek felszabadítását diplomáciai tárgyalások előzték meg. A madridi német követ ugyanis tiltakozott a kormányról az intézkedés ellen és a diplomáciai kapcsolatok megszakításával fenyegetett arra az esetre, ha a pilótákat továbbra is fogvatartják. Azzal, hogy a madridi kormány eleget tett a kívánásnak,

elhárultak az utolsó akadályok is az elől, hogy Németország csatlakozzon a benemavathozási egyezményhez.

Allitól a német kormány már tegnap este közölte volna Francois Poncet berlini francia nagykövettel, hogy csatlakozik az egyezményhez.

A madridi A. B. C. című lap úgy értesül, hogy Cabanellas tábornok, a saragossai zendülők vezére, súlyosan megsebesült és helyette Gil Juste tábornok vette át a csapatok vezetését.

A Havas jelentése szerint a madridi repülőknél sikerült a zendülők guadarramai municióraktárát a levegőbe roptatni.

A Le Matin értesülése szerint a spanyol zendülők vezérkara közölte a madridi kormánnyal, hogy ezennel az összes elfogott kormánytiszteteket olyan elbánásban fogják részesíteni, mint a kivégzett két felkelő tábornokot.

Madrid, aug. 13. (Rador.) A hadügyminisztérium jelenti, hogy a kormány haderői elfoglaltak több várost a zendülőkötől, amelyek között van Calahora, Alguacel, stb. ahol a zendülők tüzérégiüket alkarták befészkelni a kormánycsapatok bombázása végett.

Gyűznek a zendülők?

Sovilla, aug. 13. 9 Havas jelenti: Mola tábornok a rádióban beszédet tartott, amelynek során beszámolt csapatainak sikereiről és kijelentette, hogy végső győzelmiük igen hamar bekövetkezik. A nemzeti csapatok 40 tisztelet és pilótát ejtettek foglyul. Sa. Rafael és Espinár elfoglalása alkalmával és azokat azonnal agyonlőtték. Burgosban és Pampelunában a helyzet változatlan. Burgosba egy német tiszt érkezett.

Gibraltár, aug. 13. A Reuter jelenti: Franco tábornok csapatai előnyomulása Malaga irányába ma délelőtt vette kezdetét. Bár melyik pillanatban megtörténhet az összeütközés a két sereg között. 600 golyószórókkal ellátott milícia tag és egy tizkilonimény indult el ma reggel La Lineából Estepona felé, amely 40 kilométernyire fekszik Malagától.

London, aug. 13. (Rador.) Szombaton angol mozgókórház indul Spanyolországba. Az ambulancia vezetőit kihallgatáson fogadta a spanyol nagykövet.

Kijelölték a Francia Bank új tanácsosait

PARIS, augusztus 13. (Rador.) A hivatalos lap mai számában közli azt a döntést, amelynek értelmében a következőket jelölték ki a Francia Bank tanácsagjaivá: Léon Jouhaux, a munkásszövetség főtitkára, Dalbouse, a kereskedelmi kamarák elnöke, Grandadam az iparosszövetség elnöke, Gausse, a fogyasztási szövetség igazgatósági tagja, Ducaut, a mezőgazdasági kamarák tanácsának tagja. A pénzügyminisztériumot Feurgeaux toulousei egyetemi tanár fogja képviselni.

A gyermekparalízis miatti elhalasztják az iskolák megnyitását

BUCURESTI, augusztus 13. A közegészségügyi minisztériumban ma értekezletet tartottak, amelyen Stăneanu professor, valamint dr. Pascano és dr. Cantemir felügyelők vettek részt. Az értekezlet eredményeképpen az egészségügyi minisztérium intervenálni fog a közoktatásügyi minisztériumnál, hogy a tanév megkezdését ezidén halasszák el a járványosan fellépő gyermekparalízis miatt, ami az iskolák megnyitását föltöbb kockázattal teszi.

A francia radikális párt támogatásáról biztosította a Blum-kormányt

Párizs, augusztus 13. (Rador.) A Havas jelenti: A kamara radikálsocialista csoportja ma reggel összeült a külpolitikai helyzet tanulmányozására. A csoport tagjai megállapodtak abban, hogy teljes mértékben támogatni kell a kormányt, amely a körülmé-

nyek között a legmegfelelőbb magatartást tanúsítja a béke fenntartását és Franciaország érdekeit illetően. A radikális szocialista csoport egyhangulag szimpátiáját fejezte ki a spanyol köztársaság iránt.

Lupu dr. hitvallása a demokrácia mellett

A külföldről visszatért parasztpárti vezér szenzációs nyilatkozata

Bucuresti, aug. 13. Dr. Lupu, aki tegnap érkezett haza hosszabb külföldi utjáról, intervjut adott a Lupta c. lapnak. Az újságíró azon kérdésére, milyen benyomásokat szerzett külföldi tartózkodása alatt, dr. Lupu így válaszolt:

— Európa ismét kataklizma küszöbén áll. A spanyolországi helyzet, ahol egy nép bátran harcol egy törvényes és alkotmányos rend fenntartásáért, amit korrekciós politikai harcban vívott ki, bizonyos zendülő tábornokokkal szemben, akik frakciók és a helyi, valamint európai pénzmágnások által támogatva abban a középkeletre helyezte akarják tartani Spanyolországot, amiben áll, — mindez olyan természetű, amely háború kitörésére vezethet. A helyzet hasonló az 1789. évihez. Akkor is összefogtak az önkényuraimak a sans-culottok forradalmával szemben. Egyedül Franciaországnak sikerült a 19-ik századbeli Európában meghonosítani forradalmának eszményeit.

— Más formák alatt ma ugyanilyen harc

dul. A fasiszta reakció harccal a francia és spanyol demokráciákkal. A különbség ma, hogy a demokráciák mellett a népet való harc mérlegén egy proletárdiktatura is áll: Oroszország. Ha 1799-ben Franciaország egyedül állt helyt, ma, amikor nincs egyedül, könnyen győzni fog. Most is, mint akkor, a demokrácia győzni fog és az emberiség bármilyen áldozatok árán is, a haladás útjára lép. Ebben a kavardásban Románia szerepét a sors jelöli ki. Azok mellé kell állnia, akik a béke és Európa jelenlegi rendje mellett vannak. Ezek Franciaország és szövetségesei, — fejezte be Lupu, aki egyébként néhány nap múlva nyilvános gyűlés keretében fogja külföldön szerzett benyomásait ismertetni.

Bucuresti, aug. 13. Mihailache, Lupu és Madgearu holnap fontos értekezletet tartanak az ilfovi nemzeti parasztpárti elnöki tanács ülésén. Vasárnap Madgearu és a többi pártvezetőségi tag fontos nyilatkozatokat fognak tenni.

Milliókat nem,

de 400 értékes, gyönyörű berendezési tárgyat nyerhet

a cluji Zsidókórház tárgysorsjátékán

Egy sorsjegy ára 50 lej. Sorsjegyek megrendelhetők a Kereskedelmi Hitelbank Rt.-nál Cluj, Piața Unirii 20. Arusítás az ország összes jelentősebb városaiban. Ha Zsidókórház sorsjegyet vásárol, segít beteg és ápolásra szoruló embertársain.

LEGUJABB HIREK A XI. OLIMPIARÓL

A labdarugótornában Norvégia harmadik

Cluj, augusztus 13. (Az Uj Kelet tud.) Az olimpiai versenyek során, csütörtökön délután a következő eredmények voltak:

100 méteres női hátuszás: 1. Zemff hollandia 1:18.9. Második Mastenbröck Amerika. Az ökölvívó versenyek során Harangi Magyarország győz Pavilla Filippi szigetek ellen.

Kardvívásban a magyar csapat 14:2-re győzte le Amerikát. Németország—Hollandia 9:3.

200 méteres melluszás: 1. Hamuro japán 2:42.5 mp. Olimpiai rekord. (Régi rekord 2:45.4).

Kézilabda: Amerika—Mexikó 25:10 (13:2). Filippi szigetek—Olaszország 32:14 (18:8). Gyep hockey: Japán—Dánia 4:1 (1:0).

Futball: Norvégia—Lengyelország 3:2. Ezt a mérkőzést a harmadik helyért játszották.

Gyengén játszott a Ferencváros első bucaresti mérkőzésén

Ferencváros—Venus 3:2 (2:1)

Bucuresti, augusztus 13. (Az Uj Kelet tud.) Első időben, tízezer néző előtt mutatkozott be ma délután a budapesti Ferencváros a Venus ellen a fővárosi publikumnak. Ferencvárosi fény után a jobbösszekötőt játszó Thur rugja az első gólt, majd 1 perc múlva, Toldi átadásából ugyanúgy a másodikat. A második félidőben a Venus erősen támad. Korányi hencse után Szepi a hálóba juttatja a labdát, a bíró azonban offside miatt érvényteleníti a gólt, mire a publikum hevesen tüntet. A 9. percben Humis rugja a Venus első gólját, majd ugyanó biztos helyzetben kapufára passzoz. A 25. percben Humis átadásából Gruin kiegyenlített. Az utolsó 20. perc rendkívül heves iramban játszódik le. Egy a baloldaltól beadott labda után Thur lövi a győztes gólt. A Ferencváros csatárdást kellett. Különösen a szélsők játszottak gyengén. Csak Sárosi, Hámori, Polgár és különösen Kutasi kapus felelték meg. A Venus legjobbjai Humis, Szepi, Gorgorin, Barbulescu és a közvetlen védelem. A csapatok a következő összeállításban szerepeltek:

Ferencváros: Kutasi—Polgár, Korányi—Laki, Moré, Hámori—Tánczer, Thur, Sárosi, Toldi, Karácsonyi.

Venus: Ghenea—Sfeea, Albu—Barbulescu, Eisenbeisser, Gorgorin—Gruin, Szepi, Humis, Carjan, Ene.

Az uralkodó Iorga szabadegyetemén

Bucuresti, augusztus 13. Az uralkodó má Valeni de Munteba érkezett, hogy megtekintse a Iorga professor által létesített kulturális alapítványokat. A királyt az államnép Iorga professor és Inculét belügyminiszter fogadták, akik végigkísítették Őfelségét a szabadegyetem épületein. A tanfolyam hallgatói melegen ünnepelték a királyt, akit az olasz és francia hallgatók néhány szóval üdvözölték. Az egyetem dísztermében Iorga beszélt, az uralkodó válaszolt, méltatva az egyetemen uralkodó kulturális munkát, majd nemzeti tánc és énekbemutató következett. Károly király végül megtekintette a Regina Maria missziós iskolát.

— Dr. Buzea alpolgármester előadása a gázháború elleni védekezésről. Vasárnap délelőtt a cluji Nemzeti Színházban érdekes előadást tart dr. Buzea Octavian alpolgármester azokról a szükséges előkészületekről, amelyet a lakosság védelmére kell megtenni egy esetleges gázháború idején. Az előadás ünnepély követi, amelyet a Sétatéren tartanak meg.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 16. Telefonszám: 8-61.